

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX

DIAGNOSI

Manlleu, juliol de 2009



Muntanyes del Baix

1	SÍNTESI DE LA SITUACIÓ ACTUAL I ANÀLISI CONJUNT	5
1.1	ÀMBIT.....	5
1.2	MEDI FÍSIC.....	7
1.3	MEDI BIÒTIC	11
1.4	MEDI SOCIOECONÒMIC	14
1.5	L'ESPAI AGROFORESTAL	16
1.6	PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI	31
1.7	INFRAESTRUCTURES I EQUIPAMENTS	39
1.8	PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC.....	45
1.9	ÚS PÚBLIC	48
1.10	RISCOS I VULNERABILITATS.....	52
2	AVALUACIÓ I OBJECTIUS	65
2.1	ANÀLISI DAFO.....	65
2.1.1	MEDI FÍSIC I BIÒTIC.....	66
2.1.2	L'ESPAI AGROFORESTAL	69
2.1.3	PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI.....	77
2.1.4	PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC	79
2.1.5	INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I ÚS PÚBLIC.....	80
2.2	DEFINICIÓ DELS OBJECTIUS.....	83
2.2.1	MEDI FÍSIC I BIÒTIC.....	84
2.2.2	L'ESPAI AGROFORESTAL	84
2.2.3	PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI.....	85
2.2.4	PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC	86
2.2.5	INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I ÚS PÚBLIC.....	86

1 SÍNTESI DE LA SITUACIÓ ACTUAL I ANÀLISI CONJUNT

1.1 ÀMBIT

L'àmbit del Pla Director de les Muntanyes del Baix se situa en la superfície de terreny agroforestal que s'estén de forma contínua entre els límits del parc natural del Garraf, els nuclis urbans del delta occidental de la vall baixa del Llobregat, i les carenes que delimiten les conques de l'Anoia de les del Llobregat.

Els **municipis inclosos** en l'àmbit del Pla director de les Muntanyes del Baix són Begues, Cervelló, Corbera de Llobregat, Gavà, la Palma de Cervelló, Pallejà, Sant Boi de Llobregat, Sant Climent de Llobregat, Sant Vicenç dels Horts Santa Coloma de Cervelló, Torrelles de Llobregat, Vallirana i Viladecanys (Baix Llobregat) i Olesa de Bonesvalls (Alt Penedès).

A partir d'aquest àmbit general s'han identificat els sòls no urbanitzables. El resultat és la concreció de l'àmbit del Pla amb una superfície total de 12.082 ha. A la taula següent es resumeix la informació relativa a cada municipi inclòs: superfície total municipal i superfície inclosa en l'àmbit del Pla.



Taula 1.1 Municipis del Pla Director de les Muntanyes del Baix: superfície total i inclosa en l'àmbit

Municipis	Superfície	Superfície inclosa en l'àmbit del Pla director			% sobre el total de l'àmbit del Pla
		km ²	ha	%	
Unitats	km ²	km ²	ha	%	
Begues	50,4	17,1	1.710	33,9	14,2
Cervelló	24,1	17,6	1.758	72,9	14,6
Corbera de Llobregat	18,4	9,5	947	51,5	7,8
Gavà	30,8	3,8	381	12,4	3,2
La Palma de Cervelló	5,5	4,4	444	80,7	3,7
Olesa de Bonesvalls	30,5	20,4	2.042	67	16,9
Pallejà	8,3	3,3	329	39,7	2,7
Sant Boi del Llobregat	21,5	3	299	13,9	2,5
Sant Climent del Llobregat	10,8	10	1.002	92,8	8,3
Sant Vicenç dels Horts	9,1	2,5	247	27,2	2,0
Santa Coloma de Cervelló	7,5	2,7	274	36,5	2,3
Torrelles de Llobregat	13,6	10,5	1.054	77,5	8,7
Vallirana	23,9	14,2	1.416	59,3	11,7
Viladecanys	20,4	1,8	176	8,6	1,5
TOTAL	274,8	120,8	12.082	-	100

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

De les 12.082 ha de superfície de l'àmbit del Pla director 647 ha són propietat pública. Pel que fa a la distribució per municipis del sòl públic inclòs en l'àmbit, Sant Climent de Llobregat és el municipi amb més superfície de sòl de propietat pública (175,3 ha), degut en gran proporció a les propietats públiques la titularitat de les quals correspon al Consell Comarcal del Baix Llobregat. A la vegada Pallegà (9,5 ha) i Viladecans (7,5 ha) són els que tenen una menor superfície de propietat pública en l'àmbit. En aquest punt cal esmentar que pel municipi de Vallirana no s'ha disposat d'informació, i que en el cas de Santa Coloma de Cervelló no es disposa de sòl de titularitat pública el territori municipal inclòs en l'àmbit del Pla. Pel que fa al percentatge de propietat pública relatiu, sobre la superfície municipal inclosa en l'àmbit del Pla director, destacar que els municipis de Sant Boi de Llobregat, Gavà i Sant Climent de Llobregat.

Taula 1.2 Distribució per municipis de la propietat pública del sòl en l'àmbit del Pla director

Municipi	Superfície pública en l'àmbit del Pla		% relatiu de propietat pública (sobre la superfície municipal de l'àmbit)
	Ha	%	
Begues	48	7,4	2,8
Cervelló	91,1	14,1	5,2
Corbera de Llobregat	38,3	5,9	4,0
Gavà	75,7	11,7	19,9
La Palma de Cervelló	27	4,2	6,1
Olesa de Bonesvalls	38,8	6	1,9
Pallegà	9,5	1,5	2,9
Sant Boi de Llobregat	76,7	11,9	25,7
Sant Climent de Llobregat	175,3	27,1	17,5
Sant Vicenç dels Horts	21,2	3,3	8,6
Torrelles de Llobregat	37,8	5,8	3,6
Viladecans	7,5	1,2	4,3
TOTAL	647	100	

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació facilitada pels Ajuntaments i el SIGPAC

1.2 MEDI FÍSIC

El clima de les Muntanyes del Baix es caracteritza per temperatures mitjanes anuals d'entre 14,5 i 17°C i precipitacions mitjanes anuals que oscil·len entre els 500 mm i els 700 mm. Les precipitacions dels entorns climàtics mediterranis es caracteritzen per una notable variabilitat interanual i l'elevada irregularitat estacional. Les pluges totals anuals s'allunyen, irregularment, de les pròpies mitjanes i condicionen anys pluviomètrics de caràcter sec o molt plujos, el règim de temperatures és suau, ja que la influència marítima és important.

Amb el canvi climàtic en l'àmbit mediterrani s'espera, a més d'un increment de temperatures més acusat que el del promig mundial (entre 2 i 6 °C), una tendència a la reducció de precipitacions i un cert increment de la seva variabilitat, equivalent doncs, a una intensificació del clima mediterrani ja actualment força irregular.

La geologia de l'àmbit del Pla de les Muntanyes del Baix es troba en una àrea inclosa dins la Serralada Litoral o de Marina. S'hi diferencien dues grans representacions litològiques. Per una banda, al sector oest amb materials de recobriments mesozoics del triàsic i del cretaci-juràsic, i per altra banda, a l'est amb materials més propis de l'aflorament del sòcol paleozoic de les Catalànides (antic massís de l'era primària).



La morfologia d'aquest espai, situat en plena serralada Litoral, es caracteritza per ser una zona elevada en referència a la seva localització, envoltada de zones deprimides com són la vall del riu Llobregat i la depressió Prelitoral.

Es poden distingir morfologies amb una important entitat com són les cingleres rogenques de la part central, les depressions de caràcter calcarí: el Pla de Begues, el d'Olesa de Bonesvalls o el de Claperons a Vallirana, i les diferents serres que conformen el massís de l'Ordal, fent predominant els vessants amb pendents forts. Destacar la serra de Miramar, la serra de Riés, el Serrat de Can Güell, les Penyes Campmany, les muntanyes de Can Rigol i la serra de l'Aragall a l'extrem nord.

Ressaltar el fet que l'àmbit presenta un relleu abrupte amb pendents pronunciats que es troba dissecat per les rieres i torrents d'entitat diversa que acaben de redefinir l'orografia muntanyosa del territori.

Per últim esmentar un tret característic d'aquest àmbit que és la morfologia càrstica, que ha donat lloc a la formació de nombroses coves i avencs.

Quant a **hidrografia**, l'àmbit es troba dividit en dues conques hidrogràfiques:

- La conca del Garraf i riera de Ribes o de Begues
- La conca del Llobregat

Els principals cursos fluvials de l'àmbit són:

- Riera de Corbera (Quasi permanent)
- Riera de Ramafans
- Riera de Cervelló (Quasi permanent)
- Riera de Santa Maria

- Riera de Torrelles (Quasi permanent)
- Riera de Sant Climent
- Riera de Begues (Seca)
- Riera d'Oleseta o del Fondo del Lledoner

Hi ha altres cursos menys destacats però a nivell municipal importants com són la riera de les Rovires a Pallejà, que durant tot l'any porta aigua i desemboca directament al Llobregat. Amb el caràcter permeable de gran part d'aquest territori fan que es donin pocs cursos permanents, produint-se només petites revingudes en els casos de pluges que superin la capacitat d'infiltració del sòl o bé en rieres destacades en especial a la part nord est de l'àmbit amb substrats més impermeables. Citar les rieres de Can Isbert, la de Can Solé, la riera de Salom, la de les Comes, la de Sant Llorenç i la de les Planes i torrens i fondos com ara el de Can Valent i el de la Font de l'Alba entre molts d'altres.

L'elevada permeabilitat dels substrats que conformen el medi geològic, en general, del conjunt de la zona del massís del Garraf i de l'Ordal, permeten la infiltració de l'aigua superficial cap a capes inferiors formant aqüífers.

L'àmbit d'estudi s'enclava principalment en la **massa d'aigua subterrània 23, del Garraf**. Tot i que també en la part més oriental es troben les següents masses d'aigua subterrànies:

- Massa d'aigua 39 del delta del Llobregat
- Massa d'aigua 38 de la Cubeta de Sant Andreu i Vall Baixa del Llobregat

A nivell de **qualitat fisicoquímica de les rieres i torrents**, en general, aquestes es tracten d'aigües alcalines amb una elevada conductivitat, amb un pH lleugerament bàsic i de les quals cal destacar una baixa concentració de nitrats i d'amoni excepte a la riera de Cervelló, on la contaminació d'amoni és indicadora de l'elevada contaminació degut a focus contaminants de nuclis urbans o industrials. Es pot concloure que la riera de Cervelló presenta una elevada eutrofització i contaminació de les aigües i en canvi, presenten un més bon nivell de qualitat la riera de Torrelles i la de Rafamans, excepte a nivell de sulfats.

A nivell de **l'estat ecològic**, l'estat de les rieres i torrents de la zona presenta un bosc de ribera en un estat deficient i a nivell d'alteració i modificació dels seus cursos destacar la riera de Cervelló i de Sant Climent que es troben fortament modificades, en especial a causa dels endegaments.

Les actuacions encaminades al **sanejament d'aigües residuals urbanes** es contempla a través del Programa de Sanejament d'Aigües Urbanes (PSARU, 2005) que té per objecte definir totes les actuacions destinades a reduir la contaminació originada per l'ús domèstic de l'aigua, que permetin assolir els objectius de qualitat de l'aigua en el context del Pla de Sanejament de Catalunya.

Referent al **manteniment i la conservació de les lleres**, l'Agència Catalana de l'Aigua aprova anualment un programa d'ajuts per al condicionament de les rieres per a millorar la capacitat hidràulica i prevenir inundacions.

En els municipis inclosos en l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus (EMSHTR) és a través d'aquest ens que es gestionen les actuacions de manteniment i conservació de lleres que des de l'ACA subvencionen. Els municipis inclosos en EMSHTR són 9

dels 14 municipis de l'àmbit del Pla: Begues, Santa Coloma de Cervelló, Pallejà, Sant Vicenç dels Horts, Sant Climent de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Viladecans, Gavà i Torrelles de Llobregat.

Referent a l'**aprofitament d'aigües**, als municipis de l'àmbit es concentren 428 captacions d'aigües superficials i subterrànies la majoria situades fora de l'àmbit del Pla. La tipologia d'aquestes captacions és majoritàriament subterrània, degut principalment a les característiques hidrogeològiques del terreny, al tractar-se de sòls poc retentius i amb una elevada capacitat d'infiltració. L'ús principal de les captacions en l'àmbit del Pla és el d'abastament d'aigua potable, i altres usos són l'agrícola i l'industrial. Cal destacar que una part relativament important de l'aigua potable es destina al reg de jardins.

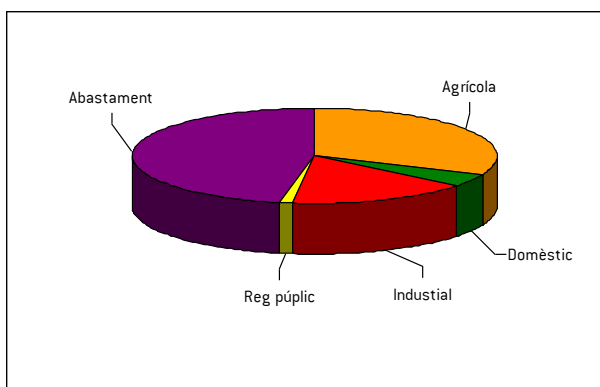
Taula 1.3 Nombre de captacions per tipologies

Tipologia	Nombre	%
Superficials	37	9 %
Subterrànies	378	88%
Subàlvia *	8	2%
Sense dades	5	1%
TOTAL	428	

* aigua que circula subterràniament en contacte amb el riu

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre d'Aigües

Figura 1.1 Tipus d'usos de l'aigua extreta



Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades del Registre d'Aigües de l'ACA

Els sòls dominants a l'àmbit de les Muntanyes del Baix són de l'ordre dels entisòls segons la classificació de sòls de la Soil Taxonomy de la USDA (Departament d'Agricultura dels EEUU, 1987). Els entisòls són sòls joves, poc edafitzats que no presenten diferents horitzons sinó que es tracta del material parental inalterat. Dins d'aquest ordre apareixen principalment sòls del grup dels xerorthents, de gènesi diversa, ja sigui per la descomposició de les roques del lloc o per la sediments de materials erosionats de l'entorn. Els xerorthents són sòls poc desenvolupats,

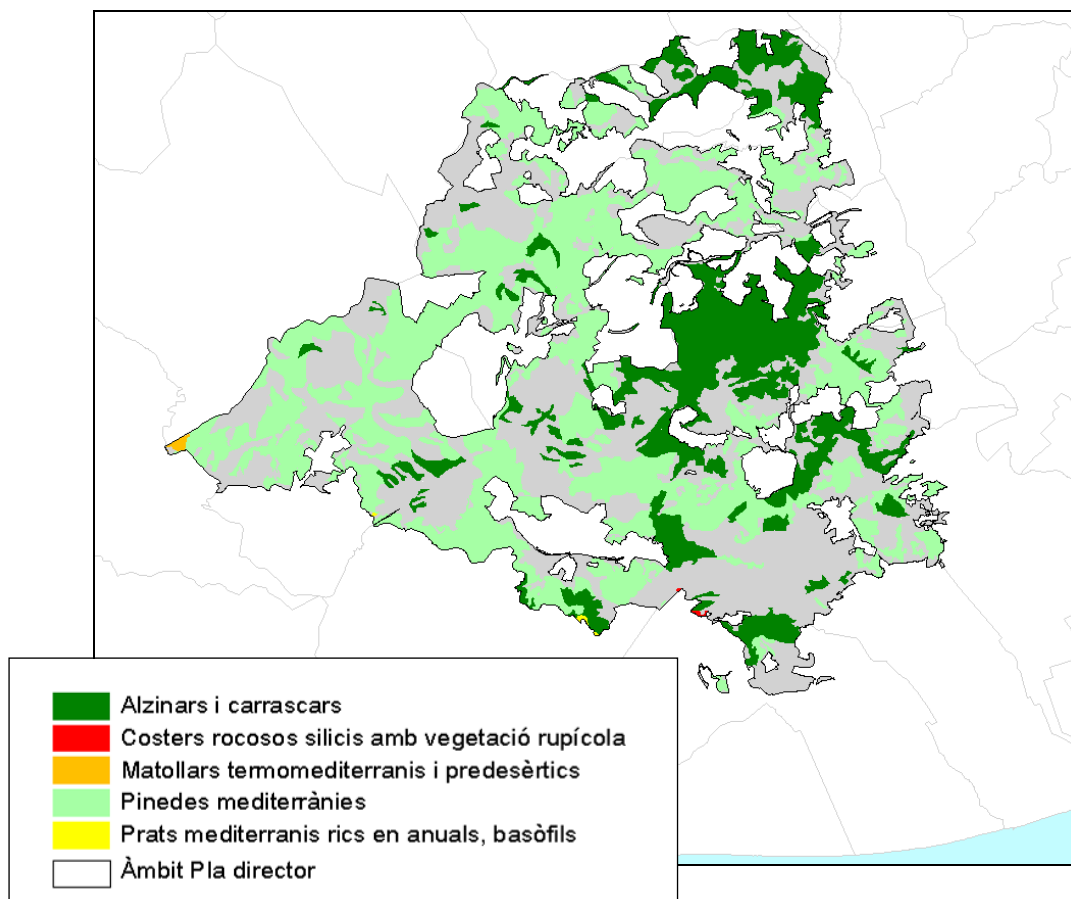
molt joves o sotmesos a la dinàmica erosivocol·luvial, natural o antròpica, que els impedeix la formació d'horitzons que en general tenen poca fondària. Generalment en aquest àmbit es tracta de sòls neutrals a moderadament alcalins.

Aquesta descripció general cal aplicar-la a la diversitat de litologies que hi ha a la zona, això motiva la presència d'una diversitat de grups de sòls dins l'ordre dels entisòls.

1.3 MEDI BIÒTIC

Els **hàbitats d'interès comunitari** (HIC), llistats a l'annex I de la Directiva 97/62/CEE, són una selecció dels hàbitats naturals presents a la UE dels quals cal conservar mostres representatives que en garanteixin la conservació dins el territori europeu. En relació a la gestió i a les actuacions a realitzar en aquests espais, actualment es disposa d'unes directrius generals el·laborades pel Departament de Medi Ambient i Habitatge (Generalitat de Catalunya) amb l'objectiu de garantir el manteniment d'aquests hàbitats.

Figura 1.2 Hàbitats d'interès comunitari presents en l'àmbit del Pla director



Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia del Departament de Medi Ambient i Habitatge

Un 54,5 % de la superfície de l'àmbit del Pla director són hàbitats d'interès comunitari (HIC), concretament hi trobem 5 tipus d'hàbitats, essent les pinedes mediterrànies l'hàbitat més

representat, amb un 47 % respecte la superfície total de l'àmbit. La resta (entre els quals predominen els alzinars i carrascars) ocupen un 7,5 % del total de l'àmbit.

La major part d'aquest HIC són de caràcter no prioritari, excepte una part de prats mediterranis limítrofs amb el Parc del Massís del Garraf.

Les Muntanyes del Baix es troben situades en la frontera fitogeogràfica de les àrees boreomediterrània i austromediterrània. Aquest fet és el responsable de la gran diversitat vegetal que posseeix, ja que presenta elements florístics del país de les màquies i dels alzinars. Aquesta diversitat climàtica es veu complementada per la gran diversitat de sòls generada a partir de les diverses litologies que existeixen a la zona.

Les comunitats vegetals dominants són les compostes per pins blancs tot i que a vegades es pot tractar de pinedes de pi pinyoner, acompanyades d'alzines i de les clàssiques formacions arbustives. Les altres comunitats més presents són les màquies compostes d'un alzinar, o més sovint d'una pineda oberta. Per últim, destacar les brolles de brucs i estepes o bé de romaní i les garrigues a les zones calcàries, juntament amb els herbassars en sectors amb sòls pobres i amb presència de molta roca.

Segons el Banc de dades de biodiversitat BIOCAT (consultat el 20.05.08) en total s'han identificat més de 1300 taxons de plantes vasculars en els quadrats UTM coincidents amb la zona d'estudi (DF07, DF08 i DF17), un aproximat 25 % dels tàxons presents al BIOCAT per a tot l'àmbit de Catalunya. D'aquests tàxons, aproximadament un 4% són espècies rares, vulnerables, endèmiques o protegides. Les espècies vegetals que disposen d'un grau de protecció per la diferent normativa sectorial són les següents: el fraret (*Arisarum vulgare subsp. simorrhinum*), Centàurea linifòlia (*Centaurea limnifolia*), el Margalló (*Chamaerops humilis*), el grevol (*Ilex aquifolium*), la *Crassula campestris* i la succòvia (*Succowia balearica*).

Aquesta àrea geogràfica, es tracta d'un indret favorable per la conservació i diversitat faunística.

En l'àmbit agroforestal habiten espècies que tenen una distribució gran en tot el territori català: el porc senglar (*Sus scrofa*), la mostela (*Mustela nivalis*), la gorja blanca (*Martes foina*), geneta (*Genetta genetta*), fagina (*Martes foina*), guineu (*Vulpes vulpes*), toixó (*Meles meles*), esquirol (*Sciurus vulgaris*), conill (*Oryctolagus cuniculus*) i l'eríç vulgar (*Erinaceus europeus*). I entre els micromamífers nombrar la presència d'espècies típicament mediterrànies com ara la mussaranya nana (*Suncus etruscus*) i el ratolí mediterrani (*Mus spretus*). I destacar d'altres més esteses com la musaranya comuna (*Crocidura russula*), la rata cellada (*Eliomys quercinus*), el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*) i el talp comú (*Microtus duodecimcostatus*).

Destacar la nombrosa presència de quiròpters (ratpenats) en les cavitats subterrànies. Els ratpenats tot i ser un grup destacat en l'àmbit d'estudi on l'ambient cavernícola és important hi ha molt poca informació al respecte. Per conèixer la distribució de les espècies presents a les Muntanyes del Baix s'han considerat les espècies citades a l'Estudi dels quiròpters del Parc natural del Garraf, (DIBA, 2006) per raons de proximitat i caracterització comuna de l'espai cavernícola juntament amb les dades extretes del BIOCAT.

Figura 1.3 Mamífers classificats dins alguna categoria de protecció

Espècie (Nom en llatí)	Espècie (Nom en català)	CNEA¹	Decret 2/2008²	Directiva habitats³
<i>Miniopterus schreibersi</i>	Ratapinyada de cova	Vulnerable	C	Annex II
<i>Myotis blythi</i>	Ratapinyada de mussell agut	Vulnerable	C	Annex II
<i>Myotis myotis</i>	Ratapinyada de mussell llarg	Vulnerable	C	Annex II
<i>Rhinolophus euryale</i>	Ratapinyada de ferradura mediterrani	Vulnerable	C	Annex II
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Ratapinyada de ferradura gran	Vulnerable	C	Annex II
<i>Nyctalus leisleri</i>	Ratapinyada nocturna petita	D'interès especial	C	
<i>Myotis nattereri</i>	Ratapinyada de Natterer	D'interès especial	C	
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Ratapinyada comuna	D'interès especial	D	
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Ratapinyada comuna nana		D	
<i>Myotis capaccinii</i>	Ratapinyada de peus grans		C	Annex II
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Ratapinyada de ferradura petit	D'interès especial	C	Annex II

1CNEA: Catálogo Nacional de Especies Amenazadas (Ordre del 10 de març del 2000 i les seves posteriors modificacions).

2 DECRET LEGISLATIU 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals

3 Directiva Hàbitats 93/43/CEE, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres.

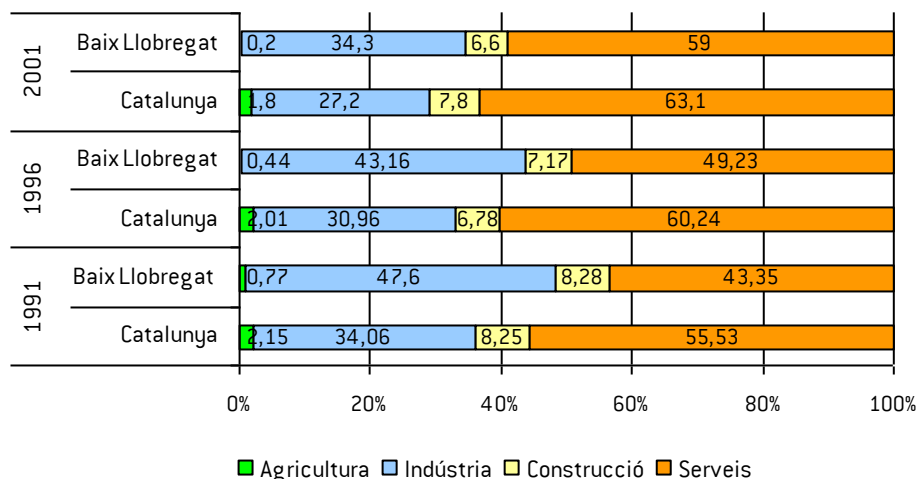
En el cas dels ocells, la diversitat d'ambients afavoreix la presència d'espècies pròpies forestals, de bosquines i brolles, relacionats amb els conreus; a la vegada destacar la importància de les cingleres i rocams pels ocells que hi nidifiquen, com ara l'àliga cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*), el falcó peregrí (*Falco peregrinus*), la merla blava (*Monticola solitarius*), el duc (*Bubo bubo*), la xixella (*Columba oenas*) i el pardal roquer (*Petronia petronia*).

1.4 MEDI SOCIOECONÒMIC

Segons el padró municipal de l'any 2007 la **població total** dels municipis inclosos en l'àmbit del Pla director era de 286.027 habitants. Els municipis amb més població són els que se situen a l'extrem sud-oest de l'àmbit (Gavà, Sant Boi de Llobregat i Viladecans), a la vegada que Torrelles de Llobregat i Sant Climent, dos dels municipis amb menys població, se situen a la zona central de l'àmbit.

El **Producte Interior Brut** (PIB)¹ es considera un indicador macroeconòmic que permet aproximar el volum global d'activitat econòmica d'un territori (municipi, comarca, estat). Des del punt de vista de l'oferta, el PIB permet avaluar quina és l'aportació de les diferents branques productives al conjunt de l'economia, és a dir, comprèn els valors afegits bruts, valorats a preus bàsics, de les principals branques d'activitat. En aquest sentit, durant el període 1991-2001 el Baix Llobregat ha tendit cap a una important terciarització, que també es pot observar a Catalunya. L'any 1991 el sector serveis aportava el 43,35 % al PIB comarcal, la indústria hi contribuïa amb un 47,6 %, la construcció aportava el 8,28 % i l'agricultura un 0,77 %. En el període referit, el sector amb més expansió fou els serveis (creixement del PIB en un 15,65 %), a la vegada que la resta de sectors van disminuir la seva aportació al PIB l'any 2001 respecte el que aportaven l'any 1991: la indústria un 13,3% menys, la construcció un 1,68% menys i l'agricultura un 0,57% menys.

Figura 1.4 Valors afegits bruts de les principals branques d'activitat a la comarca del Baix Llobregat i Catalunya. Sèrie temporal 1991,1996 i 2001

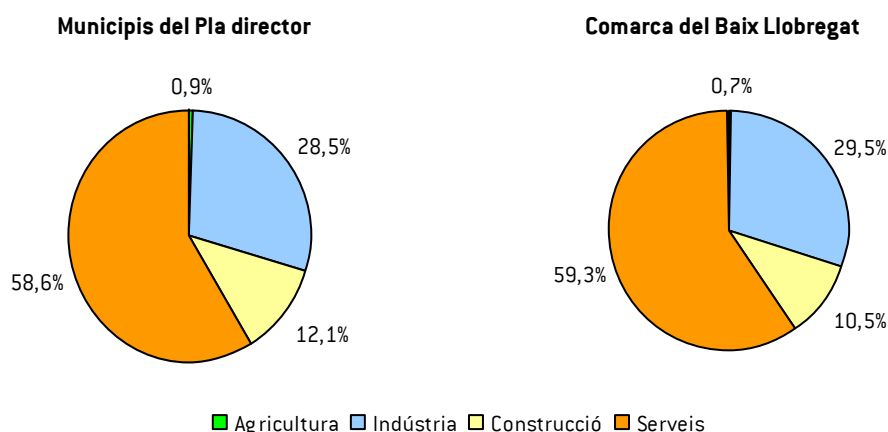


Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

¹ El PIB correspon a la producció total de béns i serveis de l'economia, menys el total de consum intermedis, més l'IVA que grava els productes i més els impostos lligats a la importació. Aquest és un indicador de l'activitat productiva d'una economia. En aquest cas els valors corresponen al PIB a preus de mercat.

Als municipis de l'àmbit del Pla la **població ocupada** l'any 2001 era de 116.247 persones i la de la comarca del Baix Llobregat era de 319.021, que es distribuïen per sectors d'activitat amb uns percentatges equivalents, tal i com es mostra a continuació:

Figura 1.5. Població ocupada per sectors d'activitat, 2001



Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Entre 1996 i 2001, tant en els municipis del Pla director com en la comarca del Baix Llobregat, es va incrementar l'ocupació en tots els sectors, excepte en el sector primari, sent més acusada en els municipis de l'àmbit del Pla amb una disminució del 19,7%, que en la comarca, on va ser del 10,1%. Entre els altres sectors, el que va experimentar un augment més acusat va ser el sector de la construcció amb un increment del 80,6% pels municipis de l'àmbit, lleugerament per sota al que va tenir lloc en la comarca del Baix Llobregat on l'augment va ser del 84,9%. L'ocupació al sector serveis també va augmentar considerablement: un 53,7% als municipis de l'àmbit del Pla director i un 49,7% al Baix Llobregat. Finalment el sector en el que l'ocupació va augmentar menys durant el període referit va ser el de la indústria tant als municipis del Pla com a la comarca del Baix Llobregat: un 6,3% i un 8,7%, respectivament.

1.5 L'ESPAI AGROFORESTAL

De l'anàlisi de les cobertes del sòl² en l'àmbit del Pla director, es desprèn que de la superfície total (12.082 ha), els **terrenys forestals** representen aproximadament un 85%, l'**improductiu artificial** un 4,1 %, els **conreus** un 11,5%, i les **aigües continentals** presenten una superfície molt petita, que no es considera representativa en el conjunt de l'àmbit.

Pel que fa als **terrenys forestals**, predominen els boscos densos (no de ribera) així com els matollars, que en conjunt tenen una superfície total de 9.576 ha, que equivalen gairebé al 94% de la superfície forestal de l'àmbit, la resta es reparteix entre d'altres categories tal i com es mostra a la taula següent:

Taula 1.4 Caracterització dels terrenys forestals de l'àmbit del Pla director

TERRENYS FORESTALS (n3)	AREA (ha)	%
Boscos clars (no de ribera)	415	4,07
Boscos cremats	2	0,02
Boscos de ribera	31	0,31
Boscos densos (no de ribera)	6.737	66,08
Boscos en franges de protecció	24	0,24
Boscos tallats arreu	4	0,04
Lleres naturals	6	0,06
Matollars	2.839	27,84
Pistes forestals i camins	9	0,09
Prats i herbassars	67	0,65
Reforestacions recents	2	0,02
Roquissars	48	0,47
Sòls nus forestals	11	0,11
TOTAL	10.195	100

Font: Elaboració pròpia a partir de la segona edició del MCSC (CREAF)

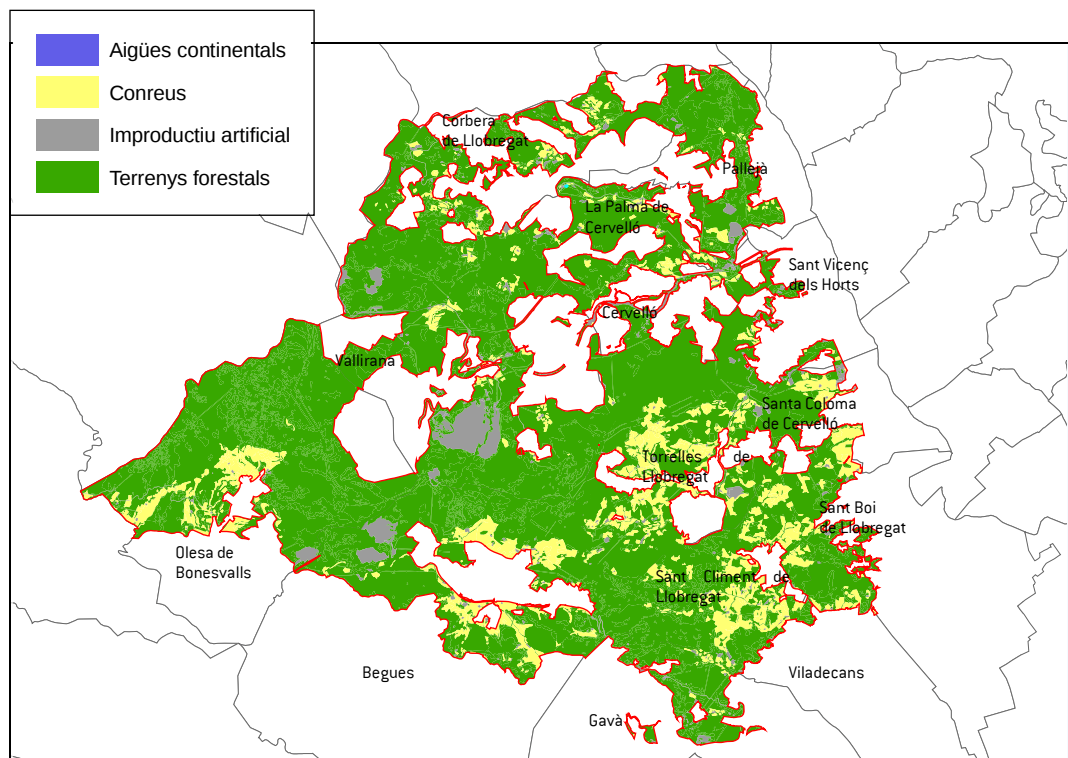
En l'àmbit del Pla els **conreus** ocupen una superfície de 1.391 ha, de les quals la meitat es corresponen a conreus llenyosos (on no s'inclouen les vinyes) fonamentalment cirerers i gairebé un 21% són conreus herbacis. A la resta de superfície, equivalent a un 29% de l'àmbit, destaquen per la superfície ocupada les vinyes i els conreus abandonats que han passat a ser matollars. Els conreus es concentren majoritàriament a la meitat sud de l'àmbit, i la seva distribució mostra una clara associació amb els nuclis de població, com es pot apreciar a Olesa de Bonesvalls, Begues, Sant Climent i Torrelles de Llobregat. Aquesta tendència en la distribució

² Segona edició (2003) del Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya (MCSC) realitzat pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF)

es difumina en els municipis de la meitat nord on, per altra banda, els conreus disminueixen significativament la seva superfície.

Per últim pel que fa als **improductius artificials i les aigües continentals**, destaquen per la seva superfície en l'àmbit del Pla les activitats extractives, que representen més de la meitat d'aquests improductius. Per altra banda també destaquen les zones urbanitzades (residencials) laxes, que representen un 20% d'aquesta coberta.

Figura 1.6 Cobertes en l'àmbit del Pla director



Font: Elaboració pròpia a partir de la segona edició del MCSC (CREAF)

La caracterització de l'espai agroforestal és una matriu de boscos, bosquines, màquies i àrees agrícoles. L'agricultura existent encara en aquesta zona es tracta d'una agricultura de muntanya, on destaca el cultiu del cirerer, del préssec, l'olivera o la vinya a la part més septentrional. Aquests conreus de fruiters s'han desenvolupat tradicionalment en terrenys amb forts pendents on les feixes van guanyant alçada, i per altra banda, en les zones més planeres s'hi troben els conreus d'herbàcies.

L'espai conreat té una importància molt rellevant en l'àmbit degut a la seva escassa extensió i a les pressions a que es soferit en un entorn fortament urbanitzat. L'activitat primària queda cada

cop més reduïda i es per això que aquests conreus tenen un gran valor i interès per conservació de la biodiversitat.

Les zones agrícoles amb més interès són les del pla de Begues, el d'Olesa de Bonesvalls, la zona muntanyosa de Torrelles i Sant Climent amb el cultiu de la cirera i a l'entorn de la riera de Cervelló i Rafamans, Santa Bàrbara i Van Carreres a Sant Boi. Hi ha un clar domini del conreu de secà.

Per tal de **caracteritzar l'estructura dels boscos** de les Muntanyes del Baix es parteix de les dades de l'Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya (IEFC).

Les espècies dominants de les comarques del Baix Llobregat i Alt Penedès segons l'IEFC tan en superfície arbrada com en nombre de peus són les espècies de pi blanc (*Pinus halepensis*), pi pinyer (*Pinus pinea*) i alzina (*Quercus ilex*).

- L'espècie dominant és el pi blanc tant en la superfície ocupada com el grau d'ocupació d'aquesta.
- De la superfície de bosc on és present el pi blanc, de mitjana un 90,74 % és ocupat en densitat per aquest. En canvi, l'alzina i el pi pinyoner no són espècies dominants, normalment, ja que el promig d'ocupació on és present es troba al 15% en l'alzina i el 22,76 % en el pi pinyoner, es tracta d'espècies codominants.
- De totes maneres, cal destacar el fet que en el cas de l'alzina i el pi pinyoner presenten una important variació en el grau d'ocupació mitjà. L'alzina es pot presentar de forma més esporàdica amb valors molt baixos, del 3,23 % a Sant Vicenç dels Horts, o més elevats amb un 45% d'ocupació mitjana a Gavà. També destacar la presència de les pinedes de pi pinyoner d'Olesa de Bonesvalls amb un 73,5 % d'ocupació.

Es tracta de boscos irregulars, molts joves i amb una densitat de peus centrada en les classes diametral de fins a 25 cm. Si es considera el valor absolut del nombre de peus/ha de les parcel·les mostrejades s'obtenen valors de mitjana a l'entorn dels 1.200-1.800 peus/ha.

En el cas de l'alzina aquesta es troba distribuïda de forma diversa: formant alzinars, on és l'espècie dominant i que a l'àmbit en trobem pocs, o bé, en boscos on el pi blanc és clarament l'espècie dominant i l'alzina l'espècie codominant, la distribució més freqüent. En els boscos on tradicionalment s'havia potenciat el pi blanc, ara en disminuir o desaparèixer la gestió silvícola, l'alzina (i també el roure) comença a aparèixer sota l'ombra dels pins, mostrant aquesta distribució fortament irregular on dominen els individus joves. Les alzines joves també apareixen com a rebrot en zones cremades.

La Fracció de Cobertura (FCC) en el pi blanc obté la seva màxima extensió en les classes diametral de 15 a 25 cm. Els màxims resulten ser en la classe diametral de 20 cm. Alhora el pi blanc recobreix a nivell de municipis a l'entorn d'un 60 % de mitjana, essent Pallejà o Sant Vicenç dels Horts els municipis amb una major cobertura del pi blanc.

La FCC en el cas de l'alzina és molt baixa. El recobriment màxim és deu als individus més joves i va disminuint ràpidament sent pràcticament inexistents exemplars d'un gruix considerable, es tracta d'una espècie amb un important potencial i capacitat d'expansió. En el cas de Viladecans i Pallejà aquest recobriment es considera pràcticament nul i en el cas de Gavà, on si hi ha un percentatge més important es degut a la presència de l'alzinar en la seva part extrem Nord Est.

La FCC en el cas del pi pinyoner és baixa. El recobriment màxim es deu als individus inclosos en la franja d'entre 20 i 30 cm de gruix i en els municipis de Pallejà, Sant Vicenç, Sant Climent, i Viladecans no disposen d'una FCC del pi pinyoner significativa. En resum, es tracta d'una espècie fortament intervinguda, poc naturalitzada i amb una molt baixa regeneració.

Comparant les mitjanes de biomassa aèria als boscos catalans amb les de l'àmbit, l'alzina presenta una quantitat minsa de 3,05 t/ha vers la mitjana catalana de 51,28 t/ha; en el cas del pi pinyoner, la quantitat és més elevada i pròxima als valors mitjans. El pi pinyoner i l'alzina són espècies que concentren una proporció important de la biomassa aèria en el seu brancatge.

I respecte al pi blanc, l'espècie dominant, la mitjana de la seva biomassa aèria és àmpliament superior a la mitjana catalana. És a dir, hi ha un sobre excés de biomassa en les masses de pi blanc, factor que fa incrementar el risc d'incendi d'aquests boscos conformats bàsicament per aquesta espècie. Aquesta gran quantitat de biomassa amb valors mitjans de 77,5 t/ha és el resultat de la manca de gestió d'aquests boscos i l'abandonament dels camps de conreu colonitzats en gran part per aquesta espècie.

Per últim, comentar que a nivell de **plagues forestals** cal destacar la processonària del pi que afecta en aquesta zona principalment el pi blanc. En certs municipis com ara Vallirana o Corbera de Llobregat anualment a l'hivern es fa una campanya de lluita contra l'eruga del pi, en les pinedes públiques i privades, realitzant les aplicacions fitosanitàries.



En relació al **paisatge**, esmentar que actualment s'està elaborant el Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, un instrument creat per la Llei 8/2005, de Paisatge de Catalunya. Les unitats de paisatge provisionals a nivell de la Regió Metropolitana i on en l'àmbit del Pla director de les Muntanyes del Baix es descriu com a principal unitat paisatgística la de les Muntanyes de l'Ordal i una part de la unitat del Garraf.

A grans trets paisatgístics, l'àmbit del Pla director es troba compostat per les muntanyes i serres, cobertes de massa arbòria i matollar, i la zona de plana on predominen els conreus d'herbàcies, les vinyes i fruiters i que es distribueixen saltejats i dispersos en aquest relleu abrupte.

Es poden diferenciar aquests grans dominis paisatgístics o unitats paisatgístiques:

El paisatge de muntanya. És el que es localitza en aquesta zona muntanyosa, amb relleus escarpats, principalment a la part més central amb les serres del massís de l'Ordal i les cingleres que es formen en les litologies calcàries, de gresos i lutites del mesozoic. Aquesta zona es troba coberta per una densa massa forestal, principalment cobertes de pi blanc o zones de matollar impenetrables, i escampades de forma irregular apareixen clapes de conreu.

El paisatge fluvial. Els espais fluvials d'escassa representació, s'han desenvolupat més àmpliament a la part nord est de l'àmbit. L'espai es troba localitzat principalment en la conca hidrogràfica del Llobregat i els seus cursos d'aigua superficial són principalment rieres i torrenteres de curta dimensió, moltes d'elles amb un curs irregular, que no generen un paisatge fluvial permanent. Els eixos fluvials a destacar són la riera de Cervelló, la riera de Corbera, la riera de Rafamans, la riera de Santa Maria, la riera de Torrelles, la riera de Begues i el seu afluent la riera d'Oleseta.

La vegetació de ribera es troba força degradada ja que llargs trams d'aquestes rieres discorren per zones antropitzades i el bosc de ribera s'ha vist substituït per hortes, plantacions, s'han eliminat els meandres i canalitzant certs trams dels cursos.

El **paisatge de plana al·luvial**. Presenta una topografia plana ocupada en gran part per nuclis urbans com el cas del mateix nucli urbà d'Olesa de Bonesvalls i Begues i amb un espai agrícola amb presència de camps de cereals, vinyes i hortes. Són el pla de Begues, el d'Olesa de Bonesvalls, el Pla d'Ardenya a Vallirana o el pla de Sant Joan a La Palma de Cervelló.

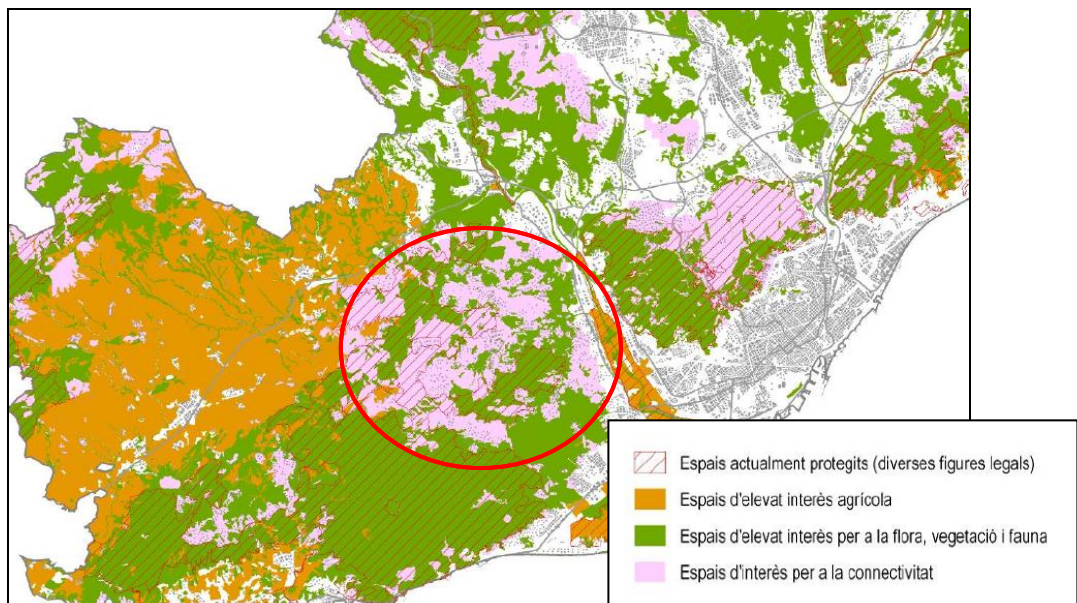
A nivell de composició del paisatge es poden identificar **diferents matrius**: la forestal (que inclou tant la superfície forestal arbòria, com arbustiva i l'herbàcia), la urbana i l'agrícola. Val a dir però, que la matriu que ocupa la major part de territori és la forestal i la urbana es troba fora la delimitació de l'àmbit del Pla director.

A nivell de retalls i corredors destacar la presència dels torrents i rieres que esdevenen connectors de rellevant importància, la presència de nombrosos espais de vorada i ecotons que en determinats casos es poden presentar en un gran nombre de fragments petits, on els ambients de vorada poden ser superiors als d'interior, fet que comporta una banalització important del paisatge .

A nivell de conques visuals, el seu estat de conservació no és bo, a causa de la presència d'elements negatius com pedreres, edificacions varies i urbanitzacions difuses que s'enfilen per les serres, fins arribar a dalt les carenes, provocant un fort impacte paisatgístic; o bé, les nombroses línies elèctriques que travessen el territori sense cap tipus d'integració amb l'entorn.

En termes de connectivitat, l'àmbit del Pla director, esdevé un àmbit amb un important valor intrínsec i com a únic nexa d'unió, juntament amb el propi riu, amb el Parc Agrari de Llobregat i el delta del Llobregat, fan d'aquests espais i eixos connectors zones d'un interès rellevant. També destacar la fragilitat de la connectivitat interna i externa de l'àmbit al trobar-se situat geogràficament en un territori fragmentat per zones urbanes i solcat a la seva dreta per grans infraestructures lineals.

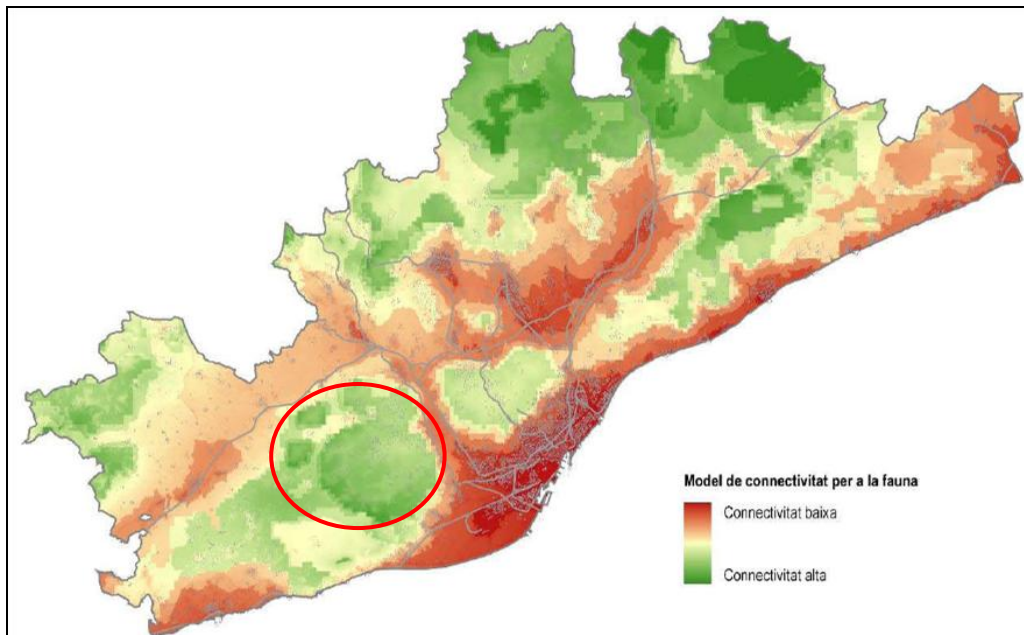
Figura 1.7 Valoració global de d'Interès natural i agrari dels sistema d'espais oberts.



L'àmbit del Pla es troba encaixonat dins l'àmbit metropolità com una peça d'importància intrínseca, però alhora amb una clara funció de connector metropolità amb espais d'interès natural: les valls de l'Anoia - el Parc del Garraf - el Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – el delta del Llobregat.

A nivell de connectivitat per la fauna, internament a l'àmbit sí que es pot parlar d'una bona permeabilitat del seu pas i cap a l'exterior amb la zona agrícola de l'Alt Penedès i l'Anoia i la zona del Garraf també es disposa d'una certa connectivitat. En canvi, a la part oriental limitant amb la vall del riu Llobregat, la connectivitat és pràcticament inexistente.

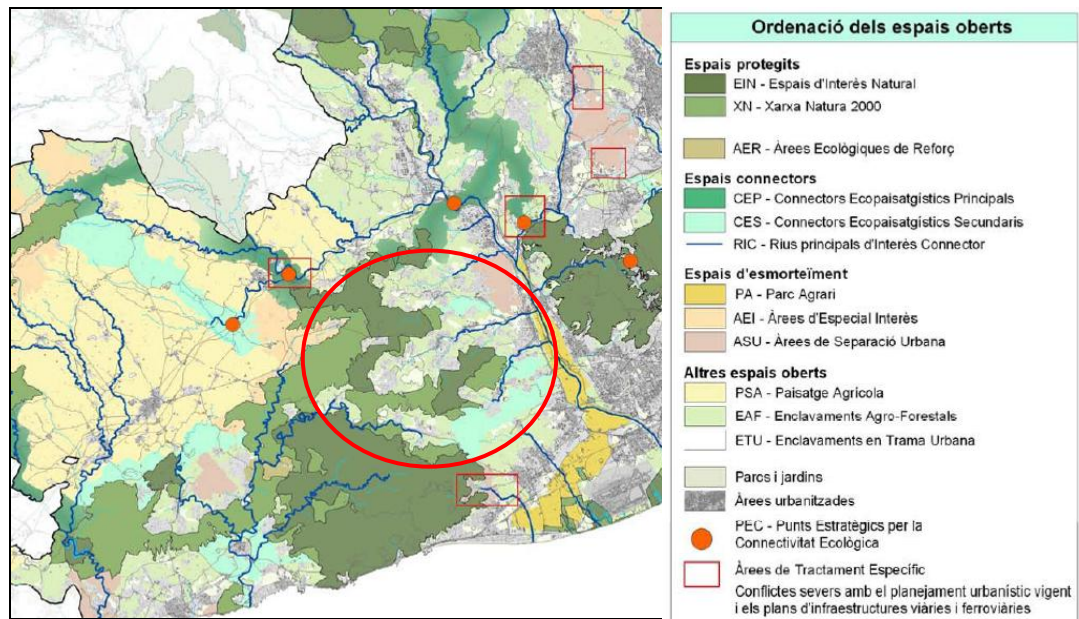
Figura 1.8 Model de connectivitat per la fauna



Font: Diputació de Barcelona. Àrea d'Espais Naturals, SITxell.

No hi ha espais o eixos connectors de suficient qualitat entre l'àmbit i la serra de Collserola, la inexistent permeabilitat de les infraestructures viàries (Tren d'Alta Velocitat, ferrocarril, N-II, A-2, etc.) i el continu urbà fan de la vall baixa del Llobregat una zona de difícil franquejabilitat.

Figura 1.9 Ordenació dels espais oberts de la regió metropolitana de Barcelona segons la seva funcionalitat ecopaisatgística



Font: Barcelona Regional.

Referent als espais connectors assenyalats en l'anterior figura:

- **CEP – Connectors Ecopaisatgístics Principals:** Són aquells connectors ecològics que permeten la connexió de les grans àrees protegides pels àmbits més íntegres possibles de la regió i amb més coherència geomorfològica. Així, doncs, solen transcorre per àrees forestals i permeten la connexió i intercanvi de poblacions i comunitats d'espècies de caire interior, més sensibles a la pertorbació antròpica. A l'àmbit del Pla director no se'n localitza cap.
- **CES – Connectors Ecopaisatgístics Secundaris:** Són aquells connectors que transcorren per àrees més alterades, en forma de mosaic agroforestal, però que encara presenten una important continuïtat i permeten la connexió amb àrees naturals més petites situades a la plana o al litoral.

A l'extrem sud de l'àmbit es troba un ampli espai d'interès connector al municipi de Santa Coloma de Cervelló, Gavà, Torrelles i Sant Climent i a La Palma de Cervelló a l'entorn de la riera de Rafamans tributària de la riera de Cervelló.

- **RIC – Rius Principals d'Interès Connector:** Són aquells cursos fluvials que, per importància en cabal, formacions de ribera associades o posició territorial i continuïtat del seu sistema, permeten la interconnexió de diferents espais de la matriu biofísica.

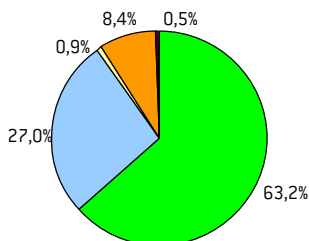
En l'àmbit del Pla director s'assenyalen com a corredors fluvials: la riera de Begues, la riera de Sant Climent, la riera de Cervelló, la riera de Corbera, la riera de Torrelles, i les rieres de Can Solé i Can Julià.

Pel que fa a les **activitats productives**, esmentar que l'**agricultura** té una importància relativament baixa als municipis del Pla director i a la comarca del Baix Llobregat, en comparació amb la resta d'activitats, tant pel seu pes específic dins l'economia com pel nombre de persones ocupades. El nombre total d'explotacions i les explotacions amb superfície agrària utilitzada (SAU) mostren una clara tendència a la disminució durant el període 1982-1999, i que s'ha mantingut fins el 2008, en tots els municipis del Pla director, de la mateixa manera que a la comarca del Baix Llobregat. Els municipis de Corbera de Llobregat i Pallejà són els que mostren una major davallada en el nombre de les seves explotacions, de les 63 a les 8 (de 56 a 3 en el cas de les explotacions amb SAU) i de les 68 a les 5 (de 63 a 2 en el cas de les explotacions amb SAU), respectivament.

La major part de les terres llaurades dels municipis del Pla director i de la comarca del Baix Llobregat, es dediquen a conreus herbacis i a fruiters, excepte en el cas del municipi d'Olesa de Bonesvalls on la major part de les terres es dediquen al conreu de la vinya. D'altra banda, no existeixen pastures permanents en els municipis del Pla director, excepte en els municipis de Cervelló i Olesa de Bonesvalls, que disposen d'una explotació cadascun.

Figura 1.10 Superfície de terres llaurades dels municipis del Pla director, 1999

Terres llaurades	Superfície (ha)	%
Herbacis (inclou guarets i hortes famil.)	1.413	63,2
Fruiters	603	27,0
Oliverar	19	0,9
Vinya	188	8,4
Altres	12	0,5
TOTAL	2.235	100



■ Herbacis (inclou guarets i hortes famil.) ■ Fruiters ■ Oliverar ■ Vinya ■ Altres

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

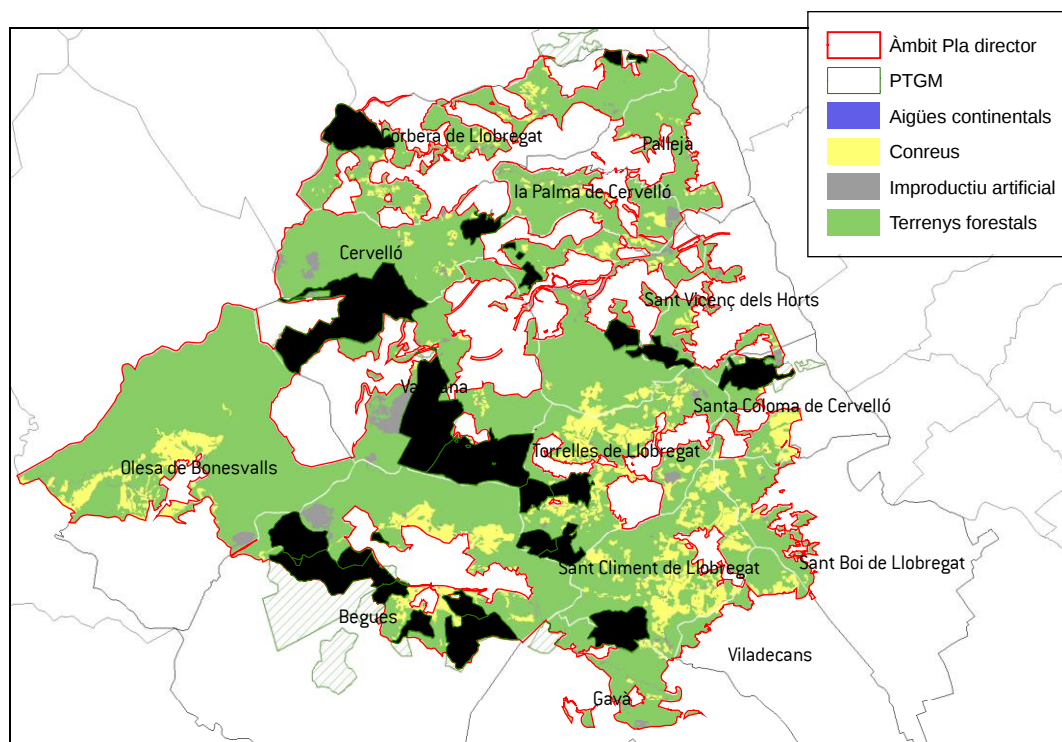
Segons la informació facilitada pel Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE) l'any 2008 hi ha 13 operadors d'**agricultura ecològica** en els municipis inclosos en l'àmbit del Pla director; i segons la informació facilitada pel Consell Català de la Producció Integrada (CCPI) hi ha 3 productors d'agricultura integrada.

D'altra banda, l'any 2000 es va crear l'**Associació de Defensa Vegetal (ADV) de Fruita del Baix Llobregat**, que actualment està formada per 60 socis, bàsicament pagesos del Baix Llobregat. Tot i que la producció és molt diversa, la més important pel seu volum, és la fruita dolça (cirera, préssec, pruna, albercoc, poma i pera). A més, hi ha producció de figues, caquis, olives i una gran varietat de cultius hortícoles (enciam, carxofa, cebes, cols, escarola, tomàquets, faves, entre d'altres).

L'any 2008 als municipis de l'àmbit del Pla director hi ha 105 **explotacions ramaderes**, que per tipus d'explotació 3 són centres d'ensenyament, 10 són explotacions per a la pràctica equestre i 92 són explotacions dedicades a la producció i reproducció.

En relació a la **gestió forestal**, destacar que en els municipis de l'àmbit del Pla director hi ha 16 finques forestals que disposen de Pla tècnic de gestió i millora forestal (PTGMF o pla tècnic) i cap que disposa de Pla simple de gestió forestal (PSGF o pla simple), de les quals 15 queden delimitades en l'àmbit del Pla director amb una superfície total ordenada dintre del mateix de 1.887,5 ha. Si es considera que 10.195 ha de l'àmbit del Pla director són terreny forestal, la superfície ordenada per plans tècnics equival a un 18,5 % sobre aquest total.

Taula 1.5 Finques que disposen de Plans tècnics de gestió i millora forestals en l'àmbit del Pla Director



Font: Elaboració pròpia a partir de la informació del Centre de la Propietat Forestal

Pel que fa al desenvolupament dels plans tècnics es pot extreure que durant el període 2001-2007 s'han comunicat un total de 25 actuacions relacionades directament amb la millora i adequació de les finques. A la vegada aquestes actuacions han suposat una afectació a 13,23 km de camins i a 135,69 ha de superfície, el que equival aproximadament a un 5,6% sobre la superfície total dels plans tècnics en els municipis de l'àmbit (2.432,6 ha) ordenada amb plans tècnics de gestió forestal. Aquestes dades evidencien un baix desenvolupament d'aquests plans durant el període de referència.

D'altra banda, segons la informació facilitada per la Direcció General del Medi Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge, durant el període 2001-2007 la superfície total dels aprofitaments realitzats en els municipis del Pla director han estat 698 ha sobre una superfície total de finca de 3.917,1 ha. Si s'assumeix que aquests aprofitaments hauran estat realitzats en l'àmbit del Pla i més concretament en el terreny forestal del mateix (10.195 ha), la superfície d'aquests aprofitaments equival a un 6,8% de la superfície forestal de l'àmbit. D'acord amb la informació disponible, en termes generals es pot concloure que la major part dels aprofitaments realitzats han tingut una sortida comercial, tot i que el motiu de la seva sol·licitud i execució ha estat vinculada a altres activitats (com poden ser arranjaments de camins, o obres vinculades a infraestructures o altres), o motivades en compliment de la normativa vigent en termes de

prevenció d'incendis (per exemple estassada de vegetació sota línies elèctriques o obertura de franges de protecció de les urbanitzacions i barris de muntanya, entre d'altres), o han estat aprofitaments vinculats a zones cremades.

En relació als aprofitaments forestals, és rellevant tenir en compte que està constituïda l'**Associació de propietaris agroforestals** del Baix Llobregat.

Pel que fa a les **activitats cinegètiques**, en els municipis que estan inclosos en l'àmbit del Pla director existeixen cinc zones de seguretat (en les quals està prohibida la utilització d'armes de foc o l'exercici de la caça per tal de garantir l'adequada protecció de les persones i els seus béns davant les activitats cinegètiques, així com també és prohibit disparar en direcció a aquestes zones). Tres d'aquestes zones han estat promogudes per ajuntaments, i respectivament, cada una de les quals es correspon amb tot el territori, dels municipis de Sant Boi de Llobregat, Santa Coloma de Cervelló i Viladecans.

Taula 1.6. Zones de seguretat en els municipis del Pla director

Nom	Superfície [ha]	Observacions	Data de resolució	DOGC
Can Deu	37	Finca Can Deu	25/10/1991	1515 [8/11/1991]
Gavà	1.092	Àrea agrícola del municipi	19/12/1989	1243 [17/01/1990]
Sant Boi de Llobregat	2.194	Terme municipal	17/07/1984	2070 [03/07/1995]
Santa Coloma de Cervelló	752	Terme municipal	06/08/1998	2708 [21/08/1998]
Viladecans	2.040	Terme municipal	11/10/1984	492 [07/12/1984]

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge



D'altra banda, de les 1.459 àrees privades de caça existents a Catalunya, 12 comprenen en la seva delimitació municipis que formen part de l'àmbit del Pla director. Segons la informació disponible pel que fa a la titularitat d'aquestes àrees privades de caça (APC), 9 d'aquestes tenen com a titular una societat de caçadors i tres tenen com a titular a particulars. A la taula següent es recull la informació detallada relativa a aquestes àrees privades de caça.

Taula 1.7. Àrees privades de caça que en la seva delimitació inclouen municipis del Pla director

APC	Municipis	Titular
B-10.067	Cervelló	Particular
B-10.086	Gavà	Societat de caçadors de Gavà
B-10.094	Begues	Societat de caçadors de Begues
B-10.097	Pallejà, Corbera de Llobregat	Societat de caçadors de Pallejà
B-10.108	Sant Climent de Llobregat	Societat de caçadors de Sant Climent de Llobregat
B-10.125	Torrelles de Llobregat	Societat de caçadors de Torrelles de Llobregat
B-10.161	Cervelló, Torrelles de Llobregat	Societat de caçadors de Sant Vicenç dels Horts
B-10.162	Olesa de Bonesvalls	Societat de caçadors de Vallirana
B-10.250	Olesa de Bonesvalls, Begues	Societat de caçadors d'Olesa de Bonesvalls
B-10.294	Olivella, Begues	Particular
B-10.405	Corbera de Llobregat	Societat de caçadors de Subirats
B-10.453	Vallirana, Cervelló	Particular

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge

De la informació obtinguda de la Direcció General d'Energia i Mines del Departament d'Economia i Finances i del Departament de Medi Ambient i Habitatge, permet concloure que en l'àmbit s'ubiquen 15 **activitats extractives** que ocupen 363,2 ha, equivalent a un 3% de la superfície total del mateix.

D'aquestes activitats extractives:

- Pel que fa al tipus de dret: 4 disposen d'autorització d'explotació (pedreres a la taula anterior), és a dir són explotades pels propietaris dels terrenys, i 8 tenen concessió explotació, i per tant l'explotació la realitza un titular que no és el propietari.
- Pel que fa a la situació dels drets: 12 tenen els drets atorgats, 2 el tenen caducat i 1 està en tràmit.

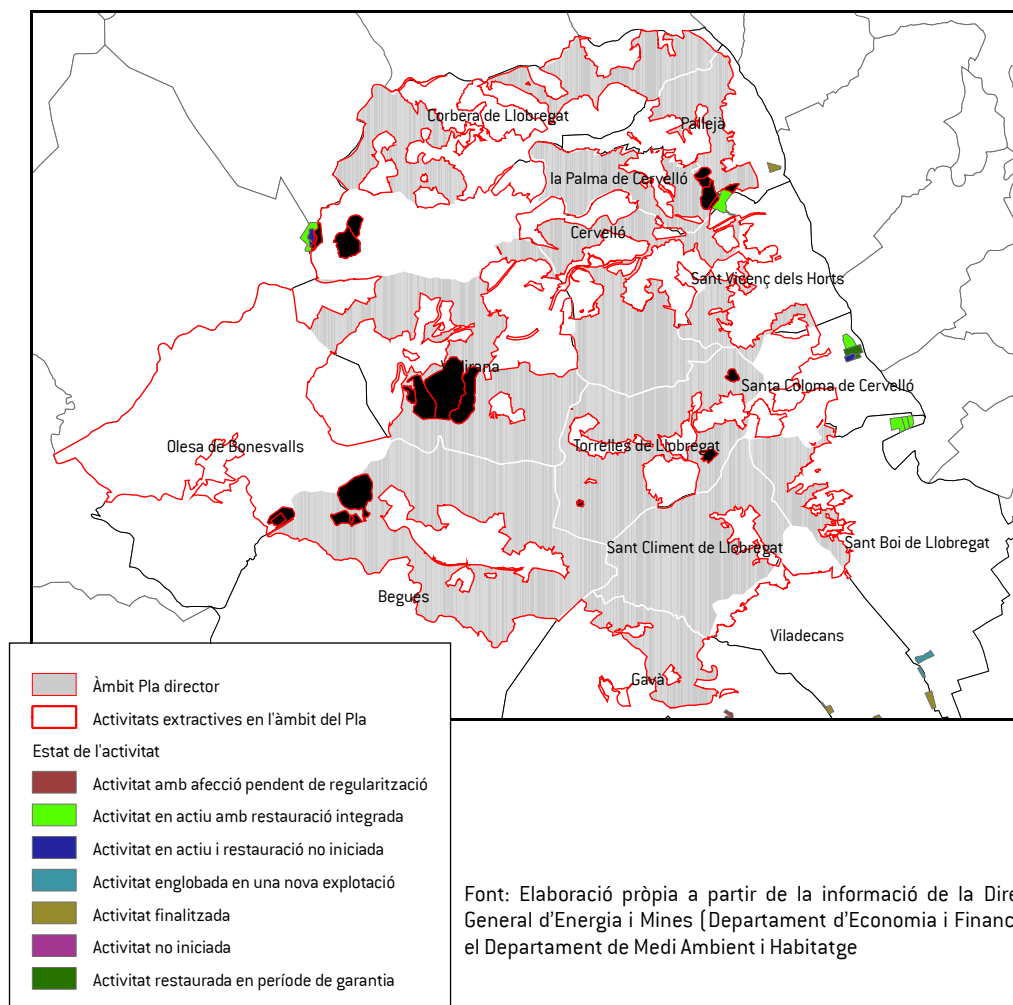
Pel que fa a l'estat, 10 activitats estan en actiu de les quals 5 amb restauració no iniciada i 5 amb restauració integrada; 2 tenen afectació i estan pendents de regularització; 1 està englobada en una nova explotació; 1 està restaurada en període de garantia i 1 està no iniciada.

Taula 1.8. Drets miners en l'àmbit del Pla director: estat de l'activitat i superfície

Municipis	Nom	Tipus de dret	Situació	Estat de l'activitat	Superfície en l'àmbit (ha)
Cervelló	El Telégrafo	Concessió d'explotació	Atorgat	en actiu i restauració no iniciada	8,9
Olesa de Bonesvalls	Els Casals	Pedrera	Atorgat	en actiu i restauració no iniciada	18,4
Begues	Las Cubetas	Pedrera	Atorgat	en actiu i restauració integrada	53
Cervelló	Cal Tita	Concessió d'explotació	Atorgat	en actiu i restauració no iniciada	41,5
Begues	Montau II	Pedrera	Atorgat	afecció pendent de regularització	15,9
Torrelles de Llobregat	Cueva de Charley	Pedrera	Atorgat	englobada en una nova explotació	1,9
Torrelles de Llobregat	Can Gallina	Pedrera	Atorgat	actiu i restauració no iniciada	6,5
Pallejà, La Palma de Cervelló	Turó Roig	Concessió d'explotació	Atorgat	actiu i restauració integrada	6,9
Pallejà, La Palma de Cervelló, Cervelló, Sant Vicenç dels Horts	Ana	Concessió d'explotació	Atorgat	actiu i restauració integrada	27,7
Vallirana	La Fou	Concessió d'explotació	Atorgat	actiu i restauració integrada	88,5
Vallirana, Begues	Can Montané	Concessió d'explotació	Atorgat	actiu i restauració no iniciada	41,7
Vallirana	Foj Hermanos	Concessió d'explotació	Atorgat	actiu i restauració integrada	37,9
Vallirana	Can Prunera	Pedrera	Caducat	afecció pendent de regularització	6,9
Torrelles de Llobregat	Segarra	Pedrera	Caducat	restaurada en període de garantia	7,5
Olesa de Bonesvalls	Els Casals	Concessió d'explotació	En tràmit	no iniciada	
TOTAL					363,2

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació de la Direcció General d'Energia i Mines (Departament d'Economia i Finances) i el Departament de Medi Ambient i Habitatge

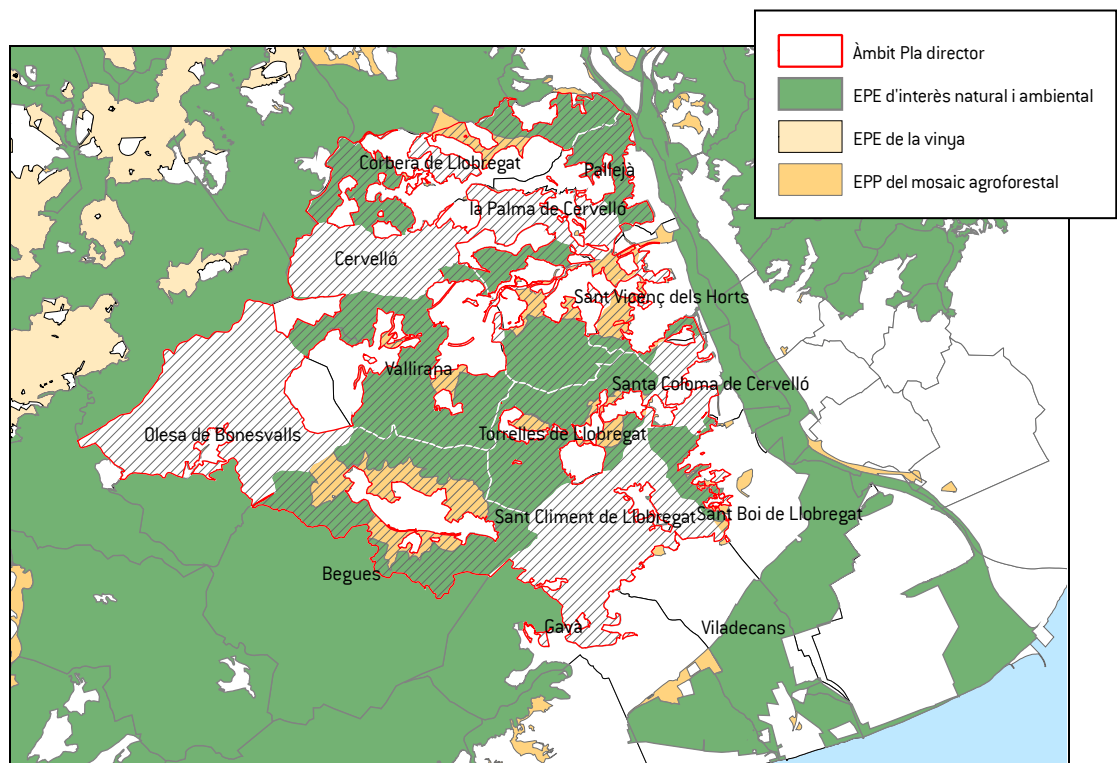
Figura 1.11 Activitats extractives i el seu estat en l'àmbit del Pla director



1.6 PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

En termes de planejament territorial, destacar que el **Pla territorial metropolità de Barcelona (PTMB)**, es troba en procés d'elaboració. Donat que el sistema d'espais oberts del PTMB comprèn tot aquell sòl classificat com sòl no urbanitzable dels municipis que formen el seu àmbit, les seves determinacions tenen incidència en l'àmbit del Pla director.

Figura 1.12 Sistema d'espais oberts del PTMB en l'àmbit del Pla director



Font: Elaboració pròpia a partir de la informació de l'Avantprojecte del PTMB

Tenint en compte les diferents categories contemplades en la proposta del PTMB pel sistema d'espais oberts, gairebé la totalitat de l'àmbit del Pla director queda delimitat com espais de protecció especial d'interès natural i ambiental (9.712 ha), de les quals 5.051 ha ja disposen de protecció jurídica, i per tant 4.661 ha són incloses com de protecció especial pel mateix Pla territorial per completar el sistema, i posteriorment hauran de ser delimitades pel planejament urbanístic corresponent. La resta de l'àmbit del Pla director (2.256 ha) són espais de protecció preventiva del mosaic agroforestal i es considera que s'han de protegir preventivament, sens perjudici que mitjançant el plans d'ordenació urbanística municipals es puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades.

Pel que fa al **planejament urbanístic municipal**, dels 14 municipis inclosos en l'àmbit del Pla director de les Muntanyes del Baix, 7 formen part de l'àmbit del Pla General Metropolità (PGM-76) i 7 disposen de planejament urbanístic municipal propi.

Taula 1.9 Planejament vigent als municipis inclosos en l'àmbit del Pla Director de les Muntanyes del Baix

Municipis	Planejament vigent	Data d'aprovació	Data de publicació
Begues	PGOU	15/10/1997	23/12/1997
Cervelló	PGOM	25/06/1998	23/10/1998
Corbera de Llobregat	PGOU	28/04/1999	0806/1999
Gavà	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
La Palma de Cervelló	PGOM ¹	25/06/1998	23/10/1998
Olesa de Bonesvalls	PGOU	14/12/1989	05/03/1990
Pallejà	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
Sant Boi del Llobregat	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
Sant Climent del Llobregat	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
Sant Vicenç dels Horts	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
Santa Coloma de Cervelló	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976
Torrelles de Llobregat	PGOU	31/05/1995	30/06/1995
Vallirana	PGOU	25/03/1987	17/07/1987
Viladecans	PGM-76	14/07/1976	19/07/1976

1 El planejament vigent al municipi de La Palma de Cervelló és el planejament vigent a Cervelló. En el moment que es redacta el present document es troba en elaboració el POUM del municipi de La Palma de Cervelló.

Font: Serveis Territorials d'Urbanisme del Barcelonès (DPTOP)

A partir de les dades corresponents a les qualificacions urbanístiques dels municipis del Pla director, i tenint en compte que en l'anàlisi s'ha treballat per a tots els municipis amb les claus del PGM-76 (veure equivalències dels planejaments propis amb els PGM-76 a les taules dels municipis no inclosos) a la taula següent es detallen les dades corresponents a tot l'àmbit del Pla, sense tenir en compte el municipi de Vallirana:

Taula 1.10 Qualificacions urbanístiques (PGM-76) en l'àmbit del Pla director (excepte Vallirana)

Clau PGM-76		Superfície (ha)	%
24	Rústic protegit de valor agrícola	1.267,9	11,9
26	Espai lliure permanent	2.298,2	21,5
30	Àrees forestals	3.186,2	29,9
27	Parc forestal de conservació	790,6	7,4
28	Parc forestal de repoblació	1.114,5	10,4
29	Reserva natural	1.288,1	12,1
Altres qualificacions		720,5	6,8
Total de l'àmbit (sense Vallirana)		10.666,0	100,0

Font:Elaboració pròpia a partir de diverses fonts.

De la taula anterior es pot concloure que:

- Gairebé el 12% està qualificat com *rústic protegit de valor agrícola* (24): sòl no urbanitzable que per la seva destinació agrícola o per la seva situació, hagi de preservar-se del procés d'incorporació a àrees urbanes.
- El 21,5% són *espais lliures permanents* (26): el sòl no urbanitzable no inclòs en altres qualificacions de sòl no urbanitzables.
- Gairebé un 30% són *àrees forestals* (30): sòl no urbanitzable amb vegetació arbòria.
- Gairebé un 30% són *sistema general d'espais lliures* en el qual:
 - Un 7,4% són parcs forestals que cal conservar en àrees de bosc existent (clau 27),
 - Un 10,4% són parcs forestals que cal repoblar en àrees que antigament foren boscos o susceptibles de convertir-s'hi (clau 28)
 - Un 12,1% són parcs forestals que han de ser protegits com a reserva natural (clau 29).
- El gairebé 7% restant equival a altres qualificacions tot incloent serveis tècnics metropolitans, equipaments comunitaris, cementiris i altres sistemes generals.



A continuació es resumeixen aquelles figures de protecció sectorial amb indicència en l'àmbit del Pla director.

Tot i que fora de l'àmbit del Pla director, destacar per la seva proximitat al mateix, el Parc del Garraf i el Parc Agrari del Baix Llobregat, inclosos a la **Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona**. Pel que fa a la seva situació respecte l'àmbit del Pla, el Parc del Garraf se situa al sud-oest i adjacent al mateix àmbit; i el Parc Agrari del Baix Llobregat se situa al sud-est, entre la línia de costa i la C-32.

Els espais protegits pel **Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN)** que per la seva inclusió o proximitat a l'àmbit del Pla Director, tenen especial rellevància són els que es detallen a continuació:

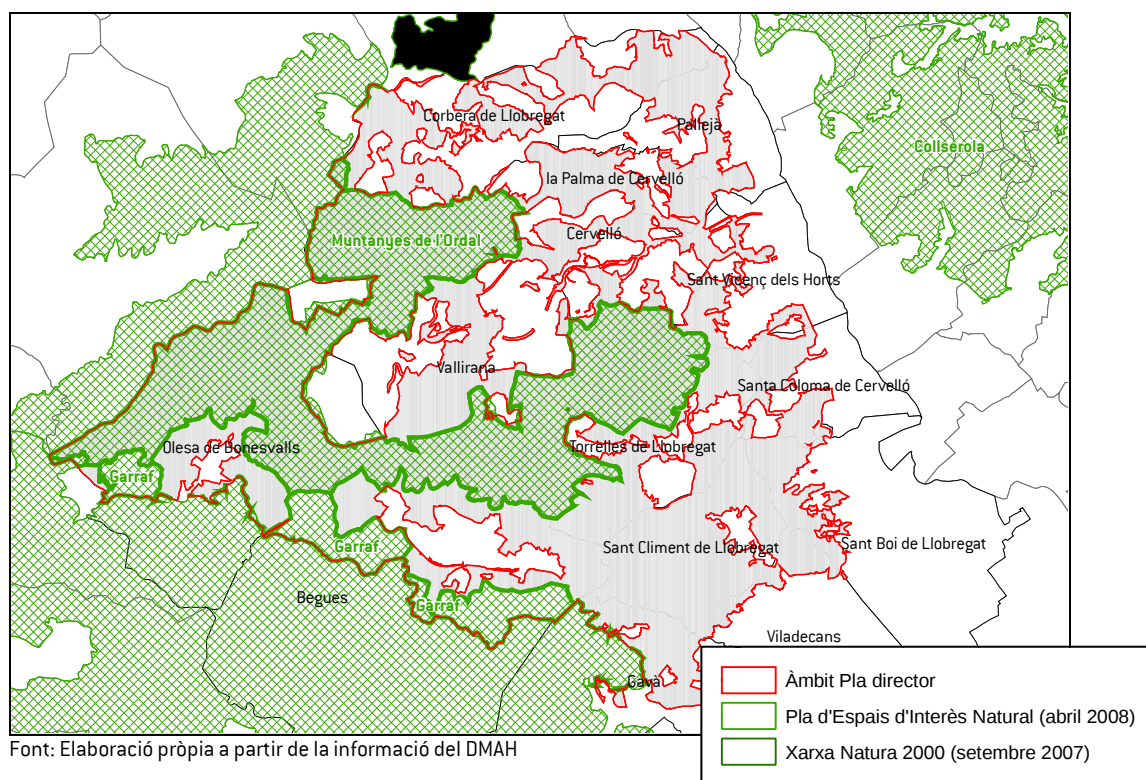
- El Delta del Llobregat, que inclou el Parc Agrari del Baix Llobregat (veure punt anterior).
- Serra de Collserola, que inclou el Parc de Collserola (veure punt anterior).

- Les Muntanyes de l'Ordal.
- El Massís del Garraf, que inclou el Parc del Garraf (veure punt anterior).

Els espais inclosos en la **Xarxa Natura 2000** que per la seva inclusió en l'àmbit del Pla Director o per la seva proximitat al mateix, tenen especial rellevància són:

- Delta del Llobregat
- Serra de Collserola
- Serres del Litoral Central

Figura 1.13 Espais PEIN i de la Xarxa Natura 2000 inclosos o que prenen rellevància per la seva proximitat a l'àmbit del Pla director



PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

L'àmbit del Pla director té una superfície total de 12.082 ha de les quals 5.023 estan delimitades com espais PEIN i Xarxa Natura 2000, que equivalen al 41,6 % de la superfície de l'àmbit.

Taula 1.11 Superfície dels espais PEIN inclosos en l'àmbit del Pla director

PEIN	Superfície total (ha)	Superfície a l'àmbit del Pla director (ha)	
		ha	%
Massís del Garraf	14.810	728	5
Muntanyes de l'Ordal	7.426	4.295	58
TOTAL		5.023	

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació del DMAH

Taula 1.12 Superfície dels espais de la Xarxa Natura 2000 inclosos en l'àmbit del Pla director

Xarxa Natura 2000	Superfície total (ha)	Superfície a l'àmbit del Pla director (ha)	
		ha	%
Serres del Litoral central	25.132	5.023	20

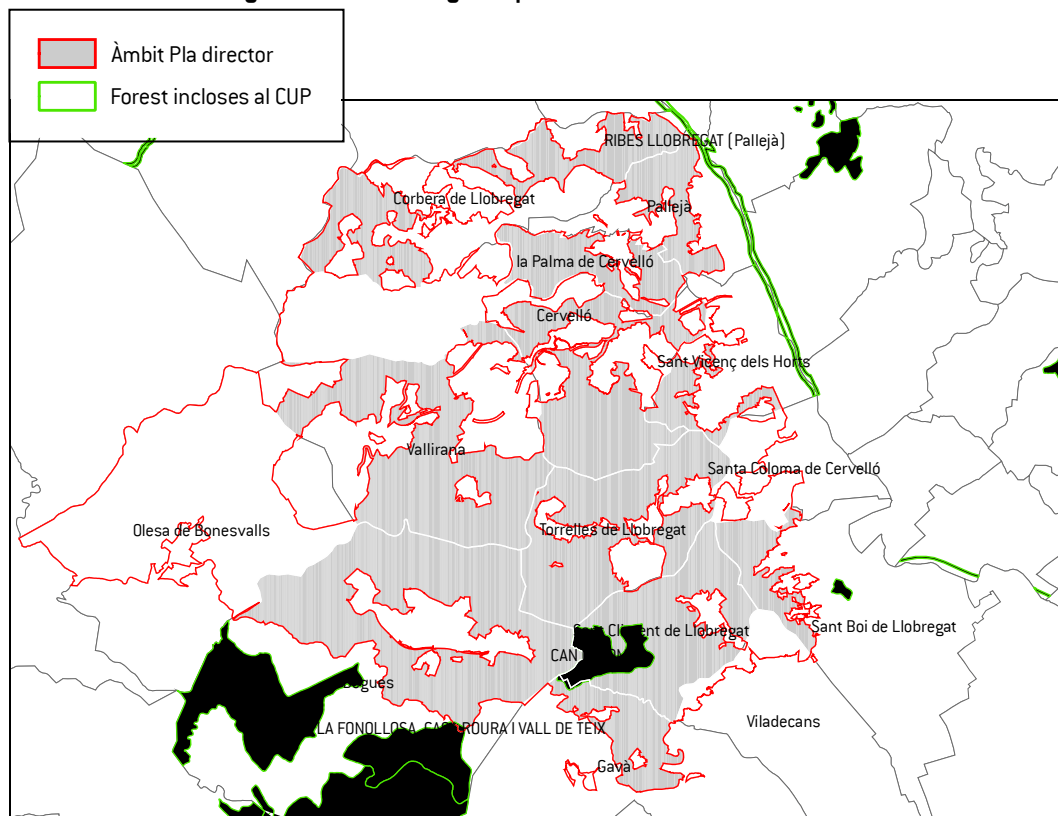
Font: Elaboració pròpia a partir de la informació del DMAH



En l'àmbit del Pla director no es delimiten reserves naturals o refugis de fauna salvatge.

En el moment que es redacta el present document, en l'àmbit del Pla director s'inclouen 3 forest de gestió pública.

Figura 1.14 Forest de gestió pública en l'àmbit del Pla director



Font: Elaboració pròpia a partir de la informació del DMAH

En el moment que es redacta el present document, en l'àmbit del Pla director s'inclouen 3 forest incorporats al Catàleg d'Utilitat Pública (CUP), la superfície total és de **186,9 ha que equivalen al 1,8% de la superfície forestal de l'àmbit**.

Taula 1.13 Forest de gestió pública en l'àmbit del Pla director

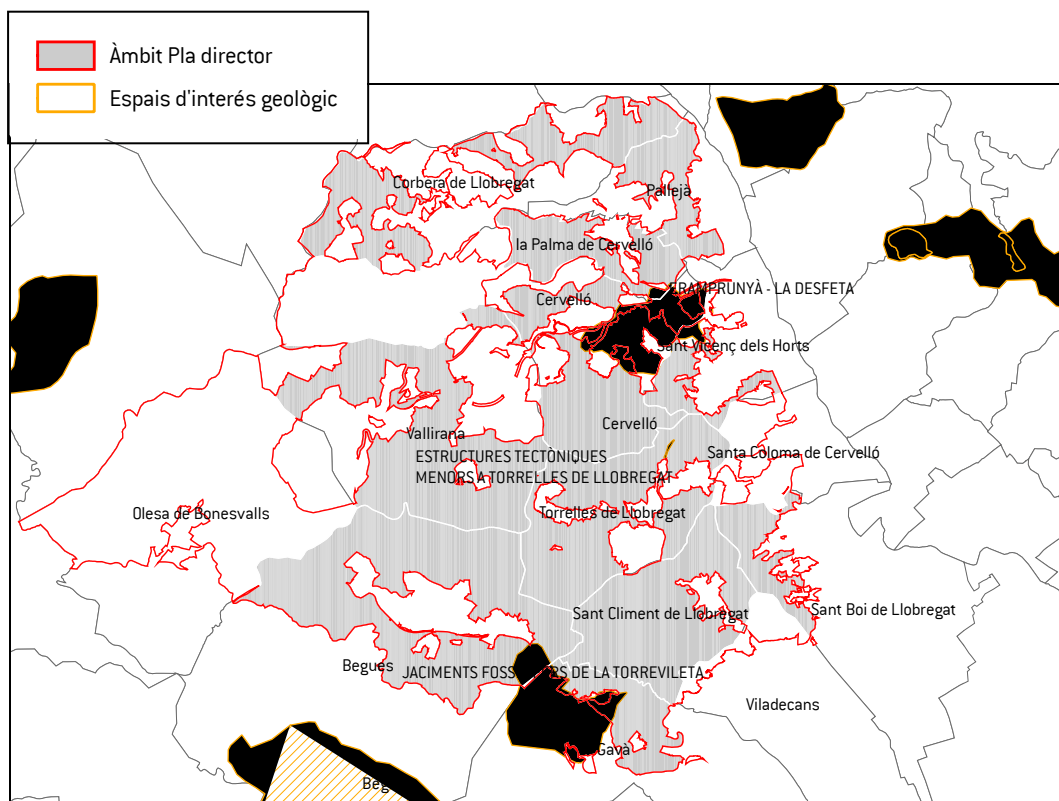
Forest	Superfície total (ha)	Superfície a l'àmbit del Pla director		Propietari
		ha	%	
Ribes Llobregat	183	0,1	0,04	Generalitat de Catalunya
La Fonollosa, Cassa Roura i Vall de Teix	2.904,9	2,7	0,09	Ajuntament de Begues
Can Colomer	1.816,9	186,9	100	Consell Comarcal del Baix Llobregat
TOTAL		189,7		

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts.

Els espais de l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya (IEIGC) inclosos en l'àmbit del Pla director són:

- Jaciments fossilífers de la Torrevileta
- Estructures tectòniques menors a Torrelles de Llobregat
- Eramprunyà – la Desfeta

Figura 1.15 Espais de l'EIGC inclosos en l'àmbit del Pla Director



Font: IEIGC

L'àmbit del Pla director té una superfície total de 12.082 ha de les quals 249,3 ha corresponen a espais de l'IEIGC, que equivalen al **2,1 % de la superfície de l'àmbit**.

Taula 1.14 Superfícies dels espais de l' IEIGC de l'àmbit del Pla director

Espai d'interès geològic	Superfície total (ha)	Superfície a l'àmbit del Pla director	
		ha	%
Eramprunyà-La Desfeta	429	94,9	22
Estructures tectòniques menors a Torrelles de Llobregat	1,7	1,7	100
Jaciments fòssils de la Torrevileta	366,8	152,7	42
TOTAL		249,3	

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts.

L'àmbit del Pla director està inclòs en el Catàleg de Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, que en el moment que es redacta aquest Pla es troba en fase d'elaboració.

Alguns dels municipis inclosos al Pla director han desenvolupat a **nivell local estratègics**, estudis i/o iniciatives de conservació i gestió dels espais lliures, tal i com es resumeix a continuació.

- Pla director de gestió forestal sostenible de Viladecans.
- Pla especial urbanístic de protecció de la riera de les Rovires (Pallejà).
- Acords de custòdia del territori:

Taula 1.15 Acords de custòdia del territori en l'àmbit del Pla Director

Municipi	Entitat de custòdia	Indret o finca	Superfície (ha)	Valor de conservació
Corbera	Grup de Medi Ambient de Corbera de Llobregat	Can Planes	25	Terrenys agrícoles/pastures
Corbera	Grup de Medi Ambient de Corbera de Llobregat	Apadrinament de fonts		Patrimoni històric
Corbera	Grup de Medi Ambient de Corbera de Llobregat	Horts Riera de Can Planes		Terrenys agrícoles/pastures

Font: Xarxa de Custòdia del Territori

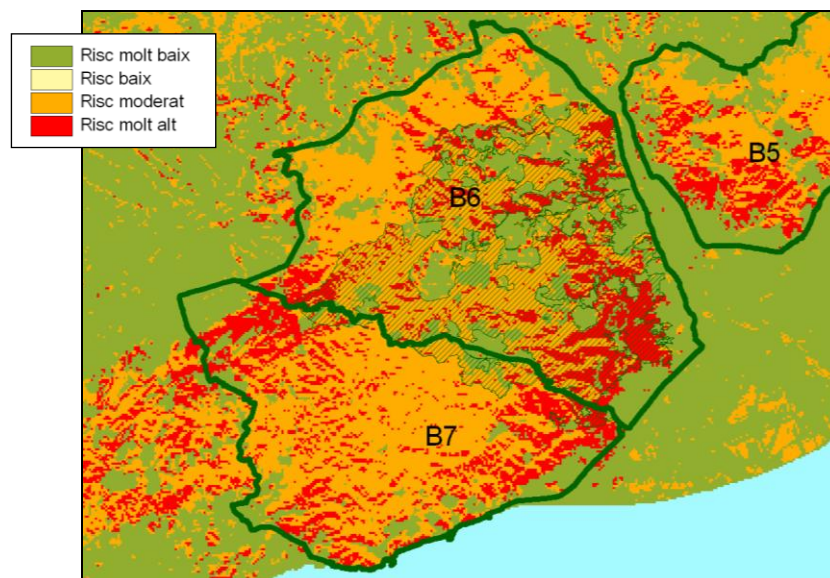
- Convenis: l'ajuntament de Sant Boi ha portat a terme alguns convenis per a la gestió i manteniment d'alguns espais forestals privats del terme municipal.
- Altres estudis d'interès:
 - Cartografia dels hàbitats de Gavà.
 - Diagnosi dels Espais Naturals i document de valoració dels espais lliures del municipi de la Palma de Cervelló.

1.7 INFRASTRUCTURES I EQUIPAMENTS

Les **infraestructures i equipaments relacionats amb la prevenció i extinció d'incendis** permeten evitar o disminuir la incidència dels incendis forestals, tant en nombre com en superfície.

En l'àmbit de les Muntanyes del Baix es defineixen dos perímetres de protecció prioritària, el de les Muntanyes de l'Ordal (codi B6) que engloba pràcticament la totalitat de l'àmbit i l'altre del Massís del Garraf (codi B7) a la part fronterera amb el Parc Natural del Garraf.

Figura 1.16 Els Perímetres de Protecció Prioritària



Font: Cartografia del Departament de Medi Ambient i Habitatge 2002

Les agrupacions de defensa forestal són associacions formades per propietaris forestals, els Ajuntaments dels municipis del seu àmbit territorial i associacions de defensa natural, i tenen com a finalitat la prevenció i la lluita contra els incendis forestals.

Les ADF existents en els municipis integrants del Pla director es relacionen en la taula següent:

Taula 1.16 ADF dels municipis integrants de Pla director de les Muntanyes del Baix

Nom ADF	Adreça	Superfície forestal [ha]	Any constitució	Municipis
Gavà	C. Sant Pere, 50. Gavà	1.749	1991	Gavà
Puig Vicenç	Plaça de la Constitució, Ajuntament. Santa Coloma de Cervelló	10.125	1987	Vallirana
				Torrelles de Llobregat
				Sant Boi de Llobregat
				Santa Coloma de Cervelló
				Cervelló
				Sant Vicenç dels Horts
				Begues
Palleja	C. del Sol, 1. Pallejà	448	1989	Palleja
Olesa de Bonesvalls	Pl. de la Creu, 1. Olesa de Bonesvalls	s.d.	s.d.	Olesa de Bonesvalls
Sant Ramon	Plaça de la Vila, 1. Sant Climent de Llobregat	1.683	1996	Viladecans
				Sant Climent de Llobregat

Font: Ajuntaments de l'àmbit del Pla director

Hi ha constituïda la **Federació d'ADFs del Baix Llobregat**, amb seu oficial a l'Ajuntament d'Esparreguera, la qual disposa d'un tècnic forestal que fa les funcions de coordinador, amb base al Consell Comarcal.

També hi ha diferents **punts de guaita** ubicats en l'àmbit del Pla i aquells que tot hi trobar-se fora d'aquest permeten una visió i control de la zona juntament amb els **3 parcs de bombers**, ubicats en els municipis de Begues, Sant Climent i Gavà.

Referent a la **zona de cobertura d'aigua**, destacar que pràcticament la totalitat de l'àmbit es troba coberta per aigua. Així els punts d'aigua, els quals són accessibles per a vehicles pesants i/o helicòpter i, per tant, d'especial interès per als equips d'extinció d'incendis, donen abast a pràcticament la totalitat del territori, només manquen unes 34 ha de superfície per a cobrir.

La **xarxa viària** de l'àmbit es caracteritza per ser, a una escala territorial, pertanyent a les categories de nivell regional, metropolità i local. Les característiques físiques pròpies de l'àmbit,

sent un terreny de relleus abruptes i situat a la riba dreta de la vall del riu Llobregat, ha provocat que tota la xarxa viària principal a escala més regional i internacional es situï a la seva banda dreta, paral·lela al riu, com a principal vial d'accés a l'àrea metropolitana i a la ciutat comtal.

Es pot doncs denotar que l'àmbit no es troba fragmentat internament per importants vials de comunicació, tret de la carretera N-340 i la B-24 que al pas natural que obra la riera de Cervelló penetren a l'àmbit travessant-lo d'Est a Oest.

També destacar la carretera comarcal BV-2411 que uneix: Gavà, Begues i Olesa de Bonesvalls, es tracta d'una carretera amb un vial per sentit, que en certs trams marca el límit entre el Parc Natural del Garraf i l'àmbit del Pla director.

A nivell de les intensitats mitjanes del trànsit de les principals carreteres i la seva permeabilitat al pas de la fauna:

- La carretera B-24 presenta una IMD de 21.037 vehicles/dia, i per tant, suposa una barrera infranquejable per la fauna.
- La carretera N-340 presenta una IMD de 18.840 vehicles/dia, i per tant, també suposa una barrera infranquejable.
- La carretera BV-2411 presenta una IMD de 1.964, i per tant, suposa un efecte barrera important per a la fauna. Cal destacar la presència elevada de vehicles pesants que hi circulen representant un volum entre un 16 i un 20% en dies laborables. A aquest fet es degut principalment a la circulació dels camions provinents de les nombroses pedreres de la zona.



Esmentar que al Pla d'infraestructures de transport de Catalunya (PITC) que recull tota una sèrie d'actuacions en les xarxes viàries i ferroviària, la que afecta a l'àmbit del Pla és l'Eix Alt Penedès - Baix Llobregat [N-340/B-24: Vilafranca - Pallejà] N-340/B-24: desdoblament del tram entre Vilafranca del Penedès i Vallirana.

Referent a la **xarxa de camins** de l'àmbit es disposa de la informació facilitada per la Diputació de Barcelona sobre la xarxa viària bàsica que consta als Plans de Prevenció d'Incendis Municipals. Quant al manteniment i arranament dels camins de l'àmbit les actuacions realitzades es basen en les d'actuacions programades en els Plans de Prevenció d'Incendis Municipals. Per altra banda, en cada municipi es realitzen diferents actuacions, la desbrossada de camins d'ús públic i a nivell puntual el manteniment d'aquells camins emprats anualment per a aplecs i caminades populars.

L'accessibilitat a la xarxa de camins de titularitat pública, és regula de forma diferenciada en cada municipi, a nivell de regulació i senyalització. Destacar el model de control de l'accés i la circulació implantat a Sant Boi de Llobregat.

Tot i així, la titularitat de determinats camins no està ben definida i sovint es plantegen conflictes pel seu ús. La circulació motoritzada és també un factor que motiva la implantació d'obstacles a la circulació de vehicles. El deteriorament dels camins i els costos de manteniment han augmentat en els darrers anys a mesura que s'incrementava la circulació motoritzada de lleure.

La **xarxa elèctrica** és una infraestructura molt estesa al llarg de tot el territori que es troba travessat per nombroses línies. A continuació es mostra el traçat de les nombroses línies d'alta tensió que afecten l'àmbit, destacant l'important nus i saturació a la zona de Viladecans.

Els impactes ambientals que provoca la instal·lació d'infraestructures d'aquest tipus són notables i nombrosos: l'impacte visual propi de les torres elèctriques i del cablejat, l'afectació d'espais d'interès natural i zones protegides de l'EIN de les Muntanyes de l'Ordal i d'altres que no disposen de protecció, pèrdua de sòl forestal en el traçat de la línia per l'obligatorietat de tala amb el conseqüent risc d'erosió i impacte visual que això comporta, risc per a l'avifauna, risc d'incendi forestal i risc per a la salut de les persones.

Als municipis del Pla director s'ubiquen algunes **instal·lacions relacionades amb la gestió de residus**, majoritàriament de residus municipals i industrials. No obstant, i donat que la tendència

és ubicar aquestes instal·lacions en sòl urbà, la gran majoria d'aquest tipus d'instal·lacions s'ubiquen fora de l'àmbit del Pla excepte les que es relacionen a la taula següent.

Taula 1.17 Instal·lacions de gestió de residus en l'àmbit del Pla director

Municipi	Adreça	Tipus d'instal·lació	Tipus de residu gestionat
Corbera de Llobregat	Ctra. Corbera-Sant Andreu	Deixalleria	Municipal
Olesa de Bonesvalls	Camí de Vallirana	Deixalleria	Municipal
Torrelles de Llobregat	Can Gallina	Planta de compostatge	Municipal

Font:Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Agència de Residus de Catalunya

En l'àmbit també s'ubiquen espais i instal·lacions d'ús social i de lleure:

- Dues instal·lacions relacionades amb la pràctica del golf, concretament són Pitch & Putt:

Taula 1.18 Instal·lacions de Pitch & Putt en l'àmbit del Pla director

Municipi	Nom i localització	Observacions
Cervelló	Hotel Golf Can Rafel	Les instal·lacions consten d'hotel i restaurant, camp de Pitch & Putt (9 forats) i un camp de pràctiques.
Santa Coloma de Cervelló	Roc 3 Pitch & Putt (Ctra. BV-2002, km.3)	Les instal·lacions consten de restaurant, camp de Pitch & Putt (18 forats), un camp de pràctiques i 2 greens de pràctiques.

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

- Un paintball³ al municipi La Palma de Cervellós.

Taula 1.19 Paintball en l'àmbit del Pla director

Municipi	Nom i localització	Observacions
La Palma de Cervelló	Paintball Barcelona (Carretera de Corbera BV-2421, km 1)	Les instal·lacions consten d'un espai de joc de 15 ha i una zona de picnic.

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

³ El Paintball és un joc que es practica a l'aire lliure, i consisteix a disparar boles de pintura de diferents colors entre els diferents equips.

- Vuit instal·lacions hípiques o centres eqüestres:

Taula 1.20 Hípiques o centres eqüestres en l'àmbit del Pla director

Municipi	Nom i localització	Marca oficial
Begues	Can Farfall	
	Can Figueres	
	Hípica Begues (Can Tèrmens s/n)	Sí
Corbera de Llobregat	Hípica Can Deu (Finca Can Deu, Crta. De Cobera a Sant Andreu de la Barca)	
Olesa de Bonesvalls	El Sumidor	Sí
	Les Fontetes	Sí
Sant Climent de Llobregat	Can Mas de les Valls	
Torrelles de Llobregat	Granja Can Nicolau (Can Nicolau, s/n)	Sí

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

- Altres instal·lacions i/o activitats

Taula 1.21 Altres instal·lacions i/o activitats en l'àmbit del Pla director

Municipi	Activitat	Observacions
Begues	Lloguer de quads	Normalment es fan sortides que arriben fins a Gavà per la pista de Torrelletes.
Gavà	Circuit de motocross	Ubicat al Turó de caçagats
Pallejà	Discoteca La Cova	Ubicació: Gran Via de Fontpineda
	Camp de tir amb arc	Ubicat molt a prop de l'activitat extractiva del Turó Roig
Diversos municipis	Cases de Colònies	
Diversos municipis	Restaurants	

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

1.8 PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC

Els diversos municipis disposen de diferents reculls del patrimoni amb variacions importants quant a l'exhaustivitat i detall d'aquests i les tipologies d'elements inventariats. Val a dir, que en l'àmbit del Pla director existeixen varies entitats dedicades al coneixement, conservació i difusió del patrimoni a nivell municipal o fins i tot comarcal, les quals han realitzat una important tasca d'inventariar d'aquest patrimoni.

A nivell de protecció del patrimoni, amb la Llei 9/1993 de 30 de setembre, del patrimoni cultural català es legisla la normativa competent per a la protecció, conservació, acreixement, investigació i difusió del coneixement del patrimoni. Destacant el nombrós patrimoni en els municipis de l'àmbit del Pla declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

A nivell municipal es disposa dels següents instruments de protecció:

Taula 1.22 Instruments de protecció del patrimoni històric i paisatgístic

Municipis	Catàlegs o precatàlegs
Begues	En elaboració el catàleg de masies del municipi del PGOU del 1995.
Cervelló	Precatàleg del Patrimoni Històric-Artístic inclòs en el Text Refós del novembre 1996.
Corbera de Llobregat	Pla Especial del Catàleg del patrimoni històric, arquitectònic i natural. Abril de 2005.
Gavà	Pla Especial de protecció i catàleg del patrimoni arqueològic i arquitectònic de Gavà. Novembre de 2007.
La Palma de Cervelló	Precatàleg del Patrimoni Històric-Artístic de Cervelló (inclou La Palma). Text Refós novembre 1996 de Cervelló.
Olesa de Bonesvalls	-
Pallejà	Pla Especial Urbanístic per a la identificació de les masies i cases rurals en sòl no urbanitzable, 2007.
Sant Boi del Llobregat	Pla Especial de Protecció i Rehabilitació del Patrimoni Arquitectònic. Actualment en tramitació la revisió del Pla.
Sant Climent del Llobregat	Pendent d'aprovació del catàleg d'elements patrimonials.
Sant Vicenç dels Horts	-
Santa Coloma de Cervelló	-
Torrelles de Llobregat	Precatàleg del patrimoni historicoartístic i relació de masies a protegir inclòs en el PGOM 1995.
Vallirana	-
Viladecans	Relació d'Elements d'Interès Patrimonial, 2007 amb l'aprovació d'un acord de gestió i protecció en relació als elements

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Es disposa d'una important riquesa en elements patrimonials: masies, ermites, capelles, castells, jaciments arqueològics, fonts i construccions en pedra seca, entre d'altres.

A nivell de patrimoni natural i paisatgístic, es disposa de diferents **arbres i arbredes** monumentals i singulars. Els arbres monumentals i singulars presents a l'àmbit són l'Alzina de Puigmoltó a Begues i el Lledoner del Mas del Lledoner a Cervelló.

També hi ha diferents arbres declarats d'Interès Local i Comarcal i d'altres que tot hi el seu valor i representativitat no disposen de protecció.

Hi ha diversos indrets amb **paratges** amb un important valor estètic, natural, ecològic i /o social. Es fa un recull d'aquells paratges més interessants i emblemàtics que es poden trobar en aquestes muntanyes:

Taula 1.23 Paratges d'interès en l'àmbit del Pla director

Paratge d'Interès	Municipi
El Cala Torrent de Can Canals	Corbera de Llobregat
Cinglera dels Carsos, el mirador i Can Margarit	Corbera de Llobregat
Mata de Can Coll, el roure gran, l'alzina gran i els xiprers de Can Llopard	Corbera de Llobregat
Serres de l'Aragall, de Sant Miquel, del Pujol de Migjorn i roc de Forellac i Puig d'Agulles	Corbera de Llobregat
Entorn de la Riera de les Rovires	Pallejà
Cingleres de Pallejà	Pallejà i la Palma de Cervelló
El Pla de Sant Joan	La Palma de Cervelló
La riera de Rafamans	La Palma de Cervelló
Capçalera de la riera de Torrelles	Torrelles de Llobregat
Entorn de Sant Ponç de Corbera	Cervelló
Bosc de Can Sala	Cervelló
El pla d'Ardenya	Vallirana
Pont de l'Arcada	Olesa de Bonesvalls
El Montau	Begues i Olesa de Bonesvalls

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

El pla de Begues	Begues
Muntanya de Sant Ramon o Montbaig	Sant Boi de Llobregat
Muntanya de Sant Antoni	Santa Coloma de Cervelló
Turó de Caçagats	Gavà
Fons dels Fangars	Gavà
Vall de la riera de les Comes i els Canyars	Gavà

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Altres espais d'interès són Can carletes i al riera de Can Via a Santa Coloma de Cervelló o d'altres petits racons amb una bellesa i valor paisatgístics: com l'Escletxa dels Bancarrassos, cavitat d'us espeleològic i la cova del Montau. A Cervelló destacar també les Penyes del Rector, el Pantà de Can Guitart Vell, la riera de Santa Maria i les Fonts del Lledoner.

1.9 ÚS PÚBLIC

A continuació es realitza un recull dels punts d'interès pel seu ús públic en l'àmbit del Pla director.

- Àrees recreatives o d'esbarjo:

Taula 1.24 Àrees recreatives o d'esbarjo en l'àmbit del Pla

Municipi	Tipus d'àrea	Observacions
Begues	Àrea de barbacoa	Gestió privada
Cervelló		
Corbera de Llobregat		
Gavà		
La Palma de Cervelló	Àrea de picnic del Pla de Sant Joan	
	Àrea de picnic de Can Via	
	Àrea de picnic de Can Mascaró	
Olesa de Bonesvalls	Àrea de barbacoa	Gestió privada
Pallejà	Àrea de barbacoa	Gestió privada
	Àrea de picnic	Gestió municipal
Sant Boi de Llobregat	Àrea de lleure de Can Paulet	
	Torre Benviure/Font de Gualbes	
	Ermita de Sant Ramon	Cal tenir en compte que hi ha una àrea de lleure a Torre de la Vila que està molt a prop de l'àmbit
Sant Climent de Llobregat	Àrea dels Campaments	Per utilitzar l'espai s'ha de demanar autorització a l'Ajuntament
Sant Vicenç dels Horts		
Santa Coloma de Cervelló		
Torrelles de Llobregat	Àrea de barbacoa de les Camanyes	
Vallirana		
Viladecans		

Font: Elaboració pròpia

- Itineraris:
 - Senders de la xarxa de senders de Catalunya, que poden ser senders de gran recorregut (GR), petit recorregut (PR) o senders locals (SL).
 - Itineraris que disposen de senyalització vertical, normalment amb informació relativa als indrets d'interès i/o distàncies del seu recorregut.

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

- Esdeveniments socials i tradicionals associats a l'entorn natural:

Taula 1.25 Esdeveniments socials i tradicionals associats al medi natural en l'àmbit del Pla

Municipi	Esdeveniment	Data	Observacions
Begues	Aplec dels Bruguers	Diumenge de la 2 ^a Pàsqua	Cants i balls tradicionals a l'esplanada de l'ermita
	Caminada popular	Actes de la Festa Major	El recorregut es realitza pels camins del municipi.
Cervelló	Aplec de Sant Ponç	Segon diumenge de maig	L'aplec s'organitza des del municipi de Corbera de Llobregat.
	Aplec a l'església de Santa Maria	21 de setembre	
Corbera de Llobregat	Pujada a la Roca Foradada (Serra de l'Aragall)	11 de setembre i Nadal (per muntar un pessebre)	
	Caminada de la lluna plena	Durant el mes de juliol	
Gavà	Aplec de Sant Miquel	Diumenge anterior al 29 de setembre (Sant Miquel)	Pujada a l'ermita de Sant Miquel i al Castell d'Eramprunyà i diferents activitats
	Aplec de Bruguers	Dilluns de la 1 ^a Pàsqua	Cants i balls tradicionals a l'esplanada de l'ermita
La Palma de Cervelló	Aplec al Pla de Sant Joan	Cap als volts de Sant Isidre (15 de maig)	
Olesa de Bonesvalls			
Pallejà			
Sant Boi del Llobregat	Aplec de Sant Ramon	Cap als volts de Sant Ramon (31 d'agost)	Pujada a Sant Ramon i diferents activitats
	Aplec de la Creu de Can Cartró	Finals de setembre	Es fa en el coll entre els municipis de Sant Boi, Sant Climent, Torrelles i Santa Coloma de Cervelló, on hi ha una creu de terme.
	Festa de l'arbre	Febrer	
Sant Climent del Llobregat	Aplec del Roser		Pujada a l'Ermita de la Mre de Déu del Roser i activitats tradicionals
Sant Vicenç dels Horts	Aplec de Sant Antoni	Cap als volts del 20 d'abril	Pujada a Sant Antoni i diverses activitats
Santa Coloma de Cervelló	Aplec de Sant Antoni	Cap als volts del 20 d'abril	Pujada a Sant Antoni i diverses activitats
	Cursa i caminada popular	11 de setembre	

	Caminada popular per l'itinerari de la Torrassa	2 cops a l'any	
Torrelles de Llobregat			
Vallirana			
Viladecans	Aplec de Sant Ramon	Cap als volts de Sant Ramon (31 d'agost)	Pujada a Sant Ramon i diferents activitats

Font: Elaboració pròpia

- Entitats vinculades a l'entorn natural local:

Taula 1.26 Entitats dels municipis de l'àmbit del Pla vinculades a l'entorn natural local

Municipi	Entitat	Observacions
Begues	Centre d'Estudis Beguetans	Estudis relacionats amb la recuperació del patrimoni arqueològic, històric i tradicional
	Begues Espeleo Club-Centre Excursionista (BEC-CEB)	Activitats relacionades amb la natura, els esports de muntanya i l'espeleologia
	Club ciclista Begues	Organització de pedalades populars
	Jafra Natura	Organització d'itineraris guiats
Cervelló		
Corbera de Llobregat	Associació Esportiva Speleocorb ⁴	Pràctica de l'espeleologia (sortides mensuals) i investigació de cavitats.
	Societat Atlètica Corbera (SAC) ⁵	Associació esportiva que consta de dues seccions: el fons en carretera i muntanya (fondistes) i l'excursionisme i senderisme (moderats).
	Grup d'Història Local ⁶	Recerca, arxiu i conservació de documentació que ajuda a construir la història de Corbera.
	Grup Medi Ambient de Corbera	Defensa del patrimoni històric, cultural i natural de Corbera
Gavà	Unió Muntanyenca Eramprunyà	Promoció de les activitats de muntanya, tant en la vessant esportiva com cultural, d'esplai i de lleure; i foment de les tradicions culturals gavanenques.
La Palma de Cervelló	El Pèlac	Organització d'activitats relacionades amb el Medi Ambient
	Centre Excursionista la Palma	
Olesa de Bonesvalls	Grup de Recerca Rural	Estudis i inventari d'elements patrimonials i naturals (barraques de pedra seca, corrals, coves, pous...)
Pallejà	Fòrum Ambiental	
Sant Boi del Llobregat	Prodema	Associació de defensa de la natura

⁴ Aquesta entitat ha signat un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Corbera de Llobregat per a la conservació dels recursos i valors naturals, culturals, històrics i paisatgístics del municipi.

⁵ Aquesta entitat ha signat un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Corbera de Llobregat per a la conservació dels recursos i valors naturals, culturals, històrics i paisatgístics del municipi.

⁶ Aquesta entitat ha signat un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Corbera de Llobregat per a la conservació dels recursos i valors naturals, culturals, històrics i paisatgístics del municipi.

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

	Associació naturalista Rubricatum	
	Grup Benviure	
	Plataforma Serres Garraf Ordal	
Sant Climent del Llobregat		
Sant Vicenç dels Horts	Centre excursionista de Sant Vicenç dels Horts	
Santa Coloma de Cervelló	Amics de la Muntanya de Sant Antoni	Conservació del patrimoni natural; i organització d'activitats relacionades amb la natura i el medi ambient i l'Aplec de Sant Antoni.
Torrelles de Llobregat	Centre excursionista torrellenc	
	Associació naturalista torrellenca "La formiga"	
Vallirana		
Viladecans	Grup ecologista l'Escrúçó	

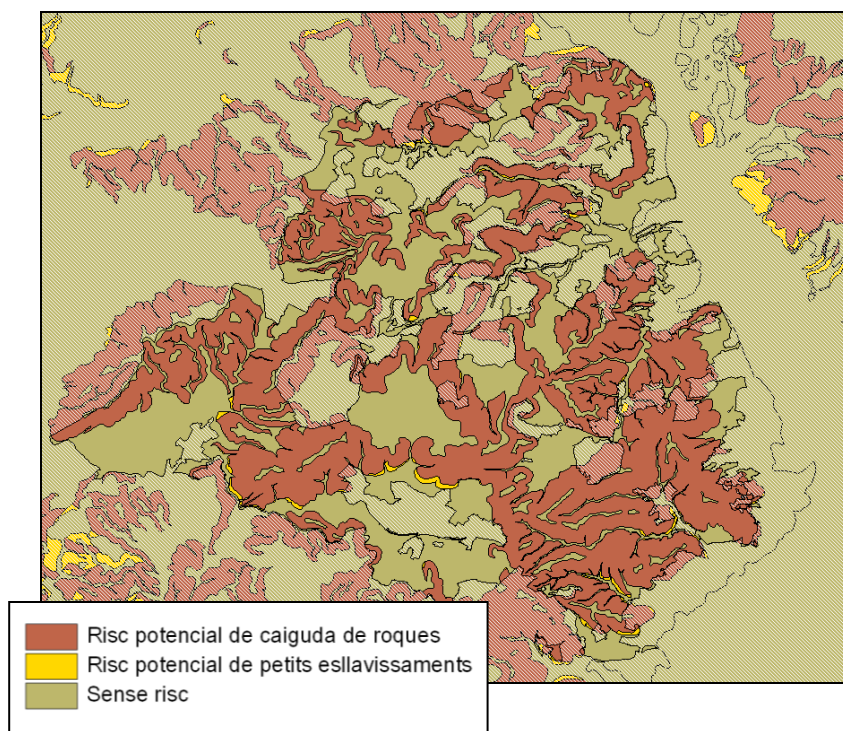
Font: Elaboració pròpia

1.10 RISCOS I VULNERABILITATS

Els riscos geològics i en concret els moviments de masses, les esllavissades, solen trobar-se fortament condicionats per les característiques bàsiques del territori.

La caracterització geològica i morfològica del territori que configuren les Muntanyes del Baix es caracteritza per elevats i pronunciats relleus, la presència de litologies argiloses i de gresos, dominis rocosos fracturats i de períodes puntuals amb una elevada pluviometria que fa que es desencadenin processos gravitacionals, els quals es veuen agreujats per la pressió urbanística de la zona, la construcció de carreteres i l'abandó de les terres de cultiu.

Figura 1.18 Riscos Geològics potencials: Gravitatoris

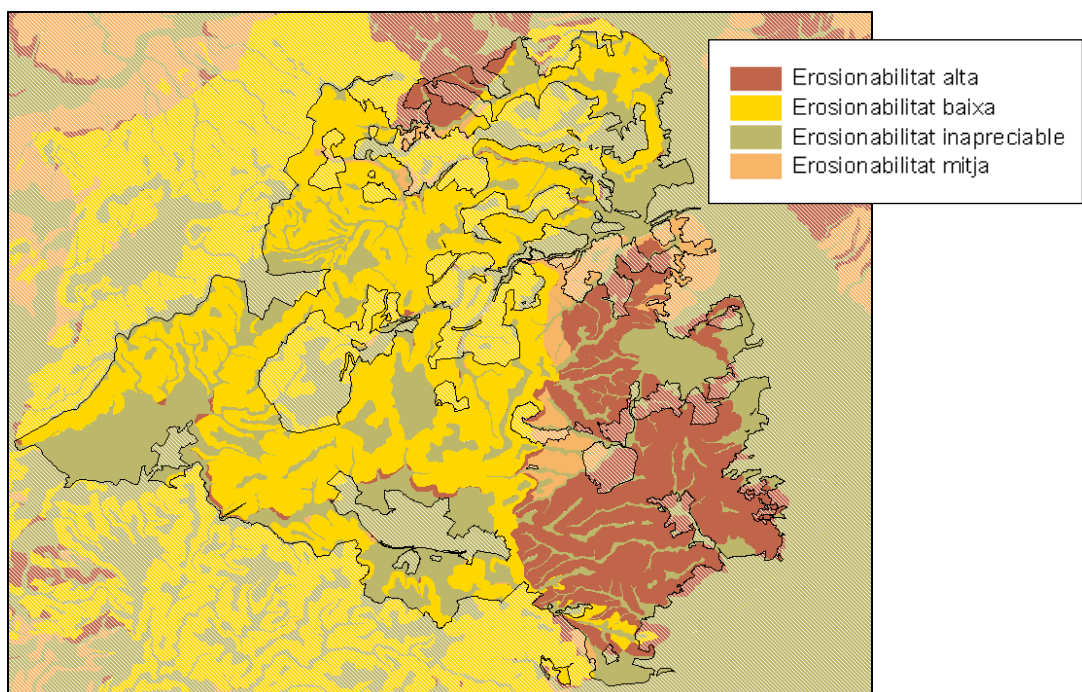


Font: Projecte SITXELL

Referent al **risc d'erosió de sòls** no és destacable si no és propiciat per accions antròpiques; es troba implícit en les construccions d'infraestructures lineals, excavacions i moviments de terres. Si que hi ha forts riscos d'erosió del sòl en cas d'incendis forestals, i especialment, en zones amb pendents pronunciats on els sòls generalment es troben poc desenvolupats, i que combinats amb els períodes de pluviometria elevada, l'escolament superficial tindria un fort efecte d'erosió i transport de material edàfic cap a les torrenteres i rieres

A continuació es mostra el risc potencial d'erosionabilitat, en base a les grans unitats geomorfològiques i a les grans unitats litològiques, s'estableixen quines combinacions entre ambdues defineixen els diferents nivells de potencial d'erosionabilitat. Per aquesta classificació només es tenen en compte els factors geològics, però no els meteorològics ni els de coberta vegetal. Aquesta informació es facilitada per la Diputació de Barcelona pertanyent al projecte SITXELL.

Figura 1.19 Erosionabilitat potencial



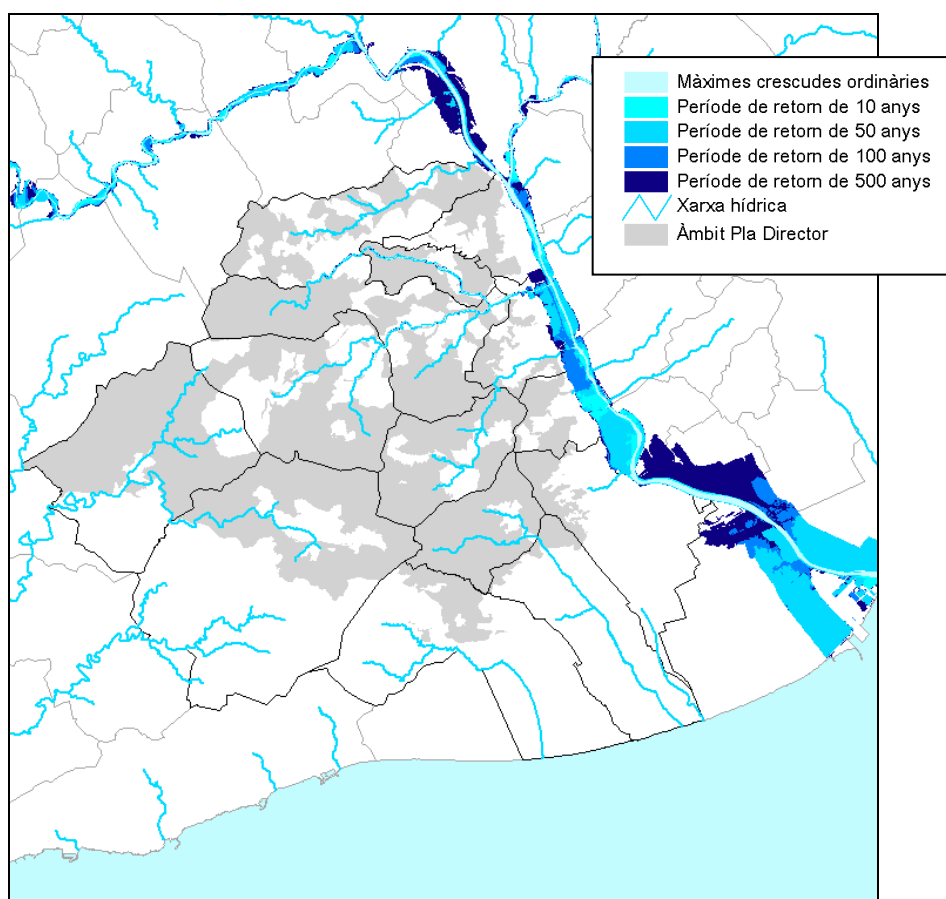
Font: Projecte SITXELL

La major part del territori respon a un risc d'erosionabilitat entre baixa i inapreciable però, sí que degut al fort pendent i a les pissarres del paleozoic, els municipis de Sant Climent, Gavà, Viladecans, Sant Boi i Torrelles presenten una erosionabilitat alta.

En aspectes **d'inundabilitat**, a escala més local, es disposa de la Planificació d'Espais Fluvials (PEF). La PEF ordena espacialment els cursos fluvials per consensuar la recuperació i la conservació ambiental i paisatgística amb els usos històrics, la valorització social i econòmica, l'aprofitament sostenible dels seus recursos, tenint en compte el fenomen de la inundabilitat i el risc que pot comportar envers les persones, els béns i el medi ambient.

A l'àmbit del Pla no hi ha definit cap PEF. El més proper –i encara en tràmit d'aprovació- és el PEF del Llobregat.

Figura 1.20 Línies d'inundabilitat segons la PEF del Llobregat



Font: Agència Catalana de l'Aigua (ACA). PEF Llobregat, 2007

Zones inundables	Superfície *(ha)
Màximes crescudes ordinàries	18,50
Període de retorn de 10 anys	23,06
Període de retorn de 50 anys	26,97
Període de retorn de 100 anys	28,74
Període de retorn de 500 anys	39,79
Total	48.1

Els cursos d'aigua superficials que presenten zones d'inundables són:

- La riera de Rafamans al seu pas per La Palma de Cervelló i Cervelló
- La riera de Cervelló

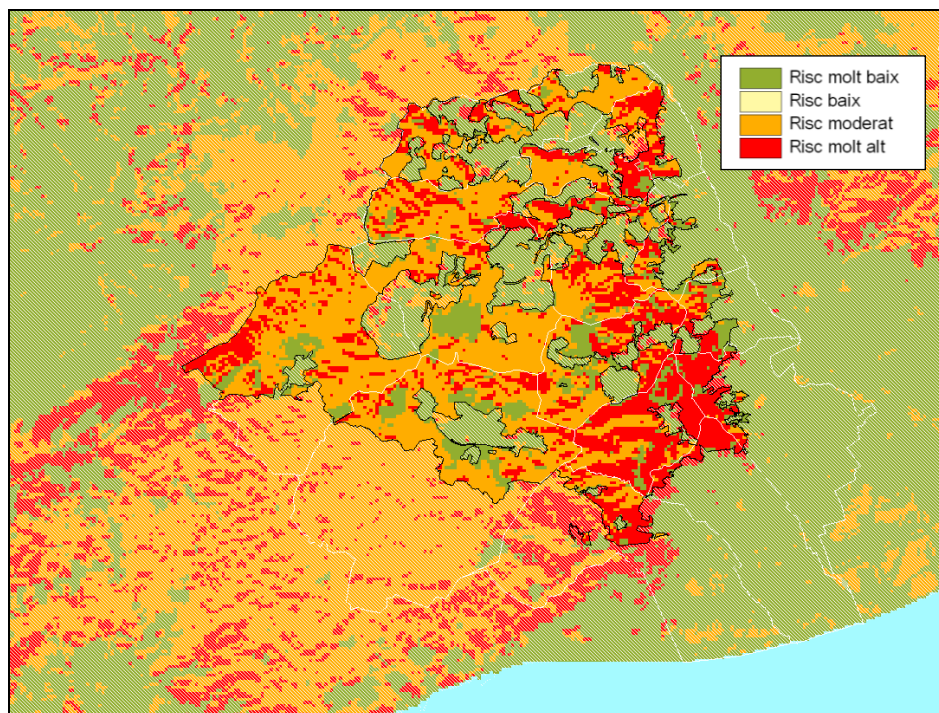
PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

- La riera de Torrelles al seu pas per Sant Vicenç dels Horts i al seu tram inicial a Torrelles
- La riera de Sant Climent al seu pas per Sant Climent i Viladecans
- La riera de Begues
- La riera de Can Solé

Com a mesura important de prevenció d'inundacions i els seus efectes, es destacable el fet que la majoria dels ajuntaments, amb periodicitat anual i en funció dels recursos econòmics disponibles netegen algunes de les rieres, torrents i recs que drenen el seu municipi.

El risc d'incendi: segons el mapa de perill bàsic d'incendi del DMAH, en general l'àmbit del Pla es categoritza com de moderat risc d'incendi forestal, però amb una elevada presència de zones amb un alt risc d'incendi, en especial a la part sud oest.

Figura 1.21 Mapa de perill bàsic d'incendi forestal



Font: Mapa de perill bàsic d'incendi forestal del Departament de Medi Ambient i Habitatge 2002

Per a més detall, la zonificació de l'espai supramunicipal en relació a la combustibilitat (capacitat de propagació del foc) i a la inflamabilitat (capacitat d'encendre's) es reflecteix a continuació.

Gran part de la vegetació de les Muntanyes del Baix, en concret un 63,2% de la superfície de l'àmbit, correspon a un model de combustibilitat de matollars, referent a plantacions o matollars

joves que no superen els 2 metres d'altura i on els focs es caracteritzen per ser intensos i de ràpida propagació. Amb una extensió molt menor destacar el model de combustibilitat de matollars amb espècies més inflamables o amb restes de tallades i amb plantes més altes, que també hi és present amb un 18,6% de la superfície.

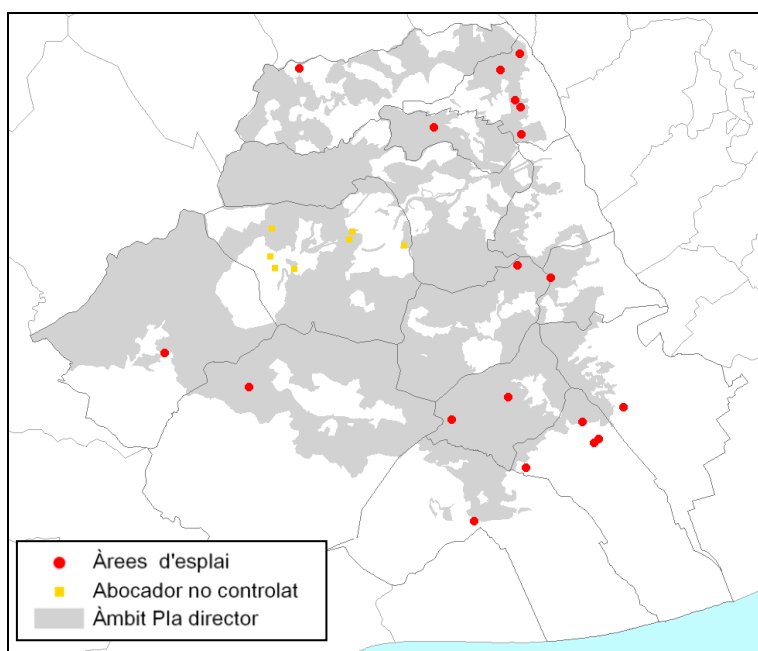
El pel que fa al risc d'ignició del foc o inflamabilitat a les Muntanyes del Baix correspon en gran part als models d'inflamabilitat del 7 al 10, representant un elevat risc d'iniciar-se un foc. El risc s'associa principalment a masses forestals amb diferents percentatges de recobriments que van entre el 50 al 150 % d'espècies inflamables durant tot l'any i d'espècies altament inflamables durant l'estiu.

La probabilitat que l'activitat humana iniciï un incendi és un factor molt rellevant per a analitzar el risc d'incendis. La localització espacial de **les zones de risc d'ignició antròpic** d'incendis orienta la planificació de la prevenció d'incendis.

Els àmbits antròpics i les infraestructures que s'han considerat possibles focus d'incendis són:

- Els vials (carreteres i camins).
- Les línies elèctriques d'alta tensió, a les quals s'assigna un radi d'influència de 50 m.
- Determinades àrees d'esplai que es consideren segons el Servei de Prevenció d'Incendis de la Diputació de Barcelona com a elements amb diferents grau de risc.
- Abocaments de residus no controlats. Es disposa de la localització d'abocaments incontrolats segons fonts del Servei de Prevenció d'Incendis de la Diputació de Barcelona.

Figura 1.22 Focus de risc d'ignició d'incendis



Font: Servei de Prevenció d'incendis de la diputació de Barcelona

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

En relació als **incendis forestals històrics**, en les bases estadístiques del Servei de Prevenció d'incendis forestals (Direcció General de Medi Natural del Departament, DMAH) consten un total de 107 incendis iniciats en l'àmbit d'estudi entre els anys 2002 i 2006.

A nivell global, les conclusions que se'n poden extreure és que en el municipi de Sant Vicenç dels Horts no consta cap incendi forestal en els darrers 5 anys, sent en canvi, el municipi més afectat pels incendis Sant Boi de Llobregat seguit de Viladecans.

**Taula 1.27 Superfícies afectades per incendis forestals registrats a l'àmbit del Pla.
Període 2002-2006**

Municipi	Superfície afectada per incendis en els darrers 5 anys (ha)
Begues	0,59
Cervelló	2,96
Corbera de Llobregat	0,09
Gavà	9,45
La Palma de Cervelló	11,48
Olesa de Bonesvalls	1,51
Pallejà	1,67
Sant Boi de Llobregat	48,62
Sant Climent de Llobregat	2,04
Santa Coloma de Cervelló	0,22
Torrelles de Llobregat	0,27
Vallirana	1,60
Viladecans	41,53
TOTAL	122,02

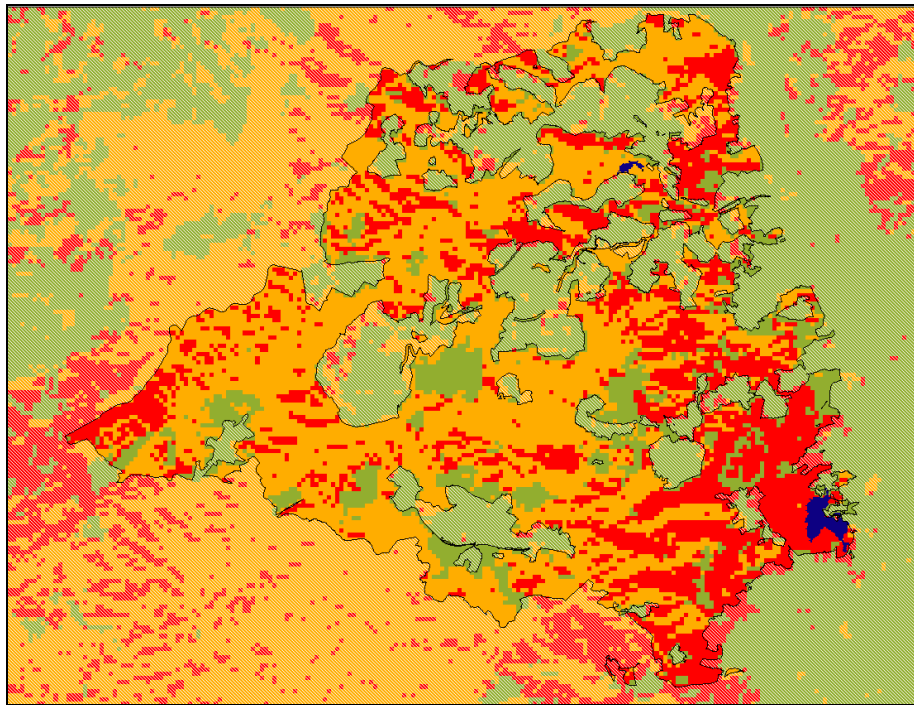
Font: Elaboració pròpia



En total en els darrers 5 anys s'han iniciat en l'àmbit 107 incendis forestals, però un important nombre amb una incidència baixa: de mitjana en cada incendi i exceptuant l'únic gran incendi produït a la zona, s'ha cremat mitja hectàrea en cada un d'ells. Darrerament, l'incendi important que ha afectat la zona va ser l'iniciat el dia 11 de juliol de 2005 al paratge de Sant Ramon al terme municipal de Viladecans, en el qual en total es van cremar 70,69 ha, de les quals unes 47 ha al terme municipal de Sant Boi de Llobregat.

En la imatge següent en color blau s'observen els incendis que han afectat La Palma de Cervelló (11 ha) i els municipis de Viladecans i Cervelló (70 ha)

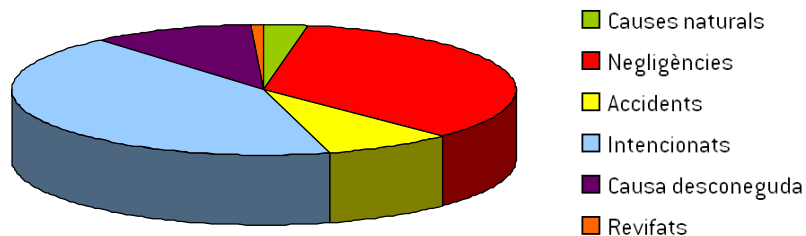
Figura 1.23 Incendis que han afectat l'àmbit en el període 2002-2007



** En el cas de l'any 2003 i 2004 són incendis superiors a 20 ha. i a partir de l'any 2005 superiors a 10 ha.*
 Font: Cartografia del departament de Medi Ambient i Habitatge

Pel que fa la seva causalitat, en base a la informació del mateix Servei de Prevenció d'incendis forestals, es pot afirmar que poc més del 43% es tracta d'incendis provocats, el 35 % fruit de negligències, un 10% de causa desconeguda, un 8% per accidents, un 3% per causes naturals i un 1% revifats.

Figura 1.24 Origen dels focs registrats en els municipis de les Muntanyes del Baix. Període 2002-2006



Font: Servei de Prevenció d'incendis forestals. Direcció General de Medi Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge

Els riscos que comporta l'**efecte climàtic** són els següents:

Efectes sobre la disponibilitat d'aigua:

- la disminució dels nivells piezomètrics, la modificació dels règims subterranis de flux, i variacions en les relacions entre els rius i les masses d'aigua subterrània.
- la recàrrega als aqüífers pot disminuir
- un augment de l'evapotranspiració

Efectes sobre la silvicultura i la dinàmica dels boscos:

- Increment del risc de perturbacions en els boscos que si aquestes depassen el seu rang normal
- L'allargament del període vegetatiu podria incrementar la producció, però no si els eixuts s'intensifiquen i allarguen, i menys pluja i més calor (per tant, més evapotranspiració) són una pèssima combinació.
- El canvi en el comportament d'insectes pol·linitzadors, animals disseminadors de llavor, microbis del sòl o plagues, que són molt difícils de predir.
- La competència entre plantes, les interaccions amb animals i microbis i, en general, l'impacte del canvi climàtic sobre l'estructura i funció del bosc seran importants, però encara s'han d'examinar.
- A la Península Ibèrica es pot esperar una disminució del nombre d'arbres en 10 o 20 o 40 anys especialment espècies de coníferes muntanyenques. Les zones més baixes i meridionals com és el cas de l'àmbit del Pla director es podrien enriquir en plantes de matollar. Tot hi que les comunitats llenyoses tenen més resiliència davant els canvis, si aquestes es veuen destruïdes per perturbacions a gran escala s'afectaria greument la seva capacitat d'adaptació.
- Podria produir-se una disminució en la producció de bolets, però també una millora en la qualitat de plantes medicinals i aromàtiques, així com en la potencialitat de la producció de mel i d'altres productes apícoles.

Per tal d'adaptar-se al canvi climàtic, cal definir aquelles actuacions que contrarestin els efectes no desitjables. Les aclarides redueixen els efectes dels eixuts. La tria d'espècies i la selecció genètica pot millorar la resposta forestal. Hauria de ser prioritari mantenir els boscos i les seves funcions ambientals amb mesures silvícoles preventives i combinar tècniques d'explotació tradicional i energètica en una nova manera de fer. Si el tipus de bosc de les Muntanyes del Baix no disposa d'un valor productiu cal posar en valor els serveis socials i ambientals que ofereixen aquests boscos per tal de cercar adaptacions i evitar el greu risc de degradació.

Efectes sobre l'agricultura:

- Si es té en compte que el principal cultiu és el cirerer, amb l'augment de temperatures que comportarà el canvi climàtic, disminuiran les hores de fred anuals, i per tant augmentarà la periodicitat dels anys en que per manca d'hores de fred a l'hivern la producció de cireres serà molt escassa. Aquesta situació, a mig termini pot fer inviable econòmicament el cultiu del cirerer, el qual ara per ara no té alternativa, i s'afavorirà l'abandonament dels camps de conreu a la muntanya.
- Els canvis en les variables climàtiques podrien afectar la productivitat dels conreus i els riscos meteorològics als quals estan sotmesos, amb un augment dels fenòmens extrems com aiguats i sequeres.

- Les conseqüències per als petits productors podrien ser més importants que per als grans, i l'àmbit del Pla es caracteritza per una presència de diverses i petites explotacions agràries, fet que els fa vulnerables als efectes del canvi climàtic.
- S'estima un increment de la vulnerabilitat dels conreus i el bestiar a les plagues i les malalties.

Les vulnerabilitats: els elements vulnerables als incendis i els aqüífers.

Un dels trets que caracteritzen el paisatge de l'àmbit d'estudi i dels seu entorn més immediat és el gran nombre d'urbanitzacions i barris de muntanya de baixa densitat que s'enfilen per les vessants de les muntanyes.

Pel que fa a la seva ubicació en el territori, sovint aquestes urbanitzacions i barris de muntanya estan dispersos, no presenten continuïtat amb la trama urbana, i per tant solen estar molt pròximes o fins i tot immerses en l'àmbit forestal. A més, per l'estructura urbana i edificatòria de les urbanitzacions i barris de muntanya amb habitatges en parcel·la aïllada, abunda la vegetació arbrada (present a les parcel·les edificades o no edificades) fet que incrementa el risc de propagació de l'incendi cap a aquest àmbit. Donada aquesta situació, les urbanitzacions i els barris de muntanya esdevenen elements vulnerables en cas d'incendi forestal.

Segons l'inventari realitzat, en l'àmbit del Pla existeixen 84 urbanitzacions i barris de muntanya. En termes de prevenció d'incendis, la Diputació de Barcelona està col·laborant amb els Ajuntaments en el compliment de les determinacions de la legislació vigent. D'acord amb la informació facilitada per la Diputació de Barcelona, a data del mes de juliol de 2008, en els municipis de l'àmbit del Pla eren 57 les urbanitzacions i els barris de muntanya pels quals ha estat redactat i lliurat als corresponents Ajuntaments el Pla de prevenció d'incendis forestals de les urbanitzacions i barris de muntanya durant el període 2004-2008.

En relació a la fase d'execució d'aquests Plans de prevenció, no s'ha disposat de la corresponent informació agregada pel conjunt de les urbanitzacions i barris de muntanya. En aquest sentit, i segons la informació facilitada pels Ajuntaments, remarcar que els municipis es troben en diferents moments en relació al procés d'execució d'aquests plans.

D'altres elements considerats d'una rellevant vulnerabilitat front un possible incendi són els elements patrimonials de destacat interès artístic i les benzineres que es troben internes a l'àmbit del Pla, o bé sovint, situades als extrems de les àrees urbanes en contacte amb zones agrícoles o forestals.

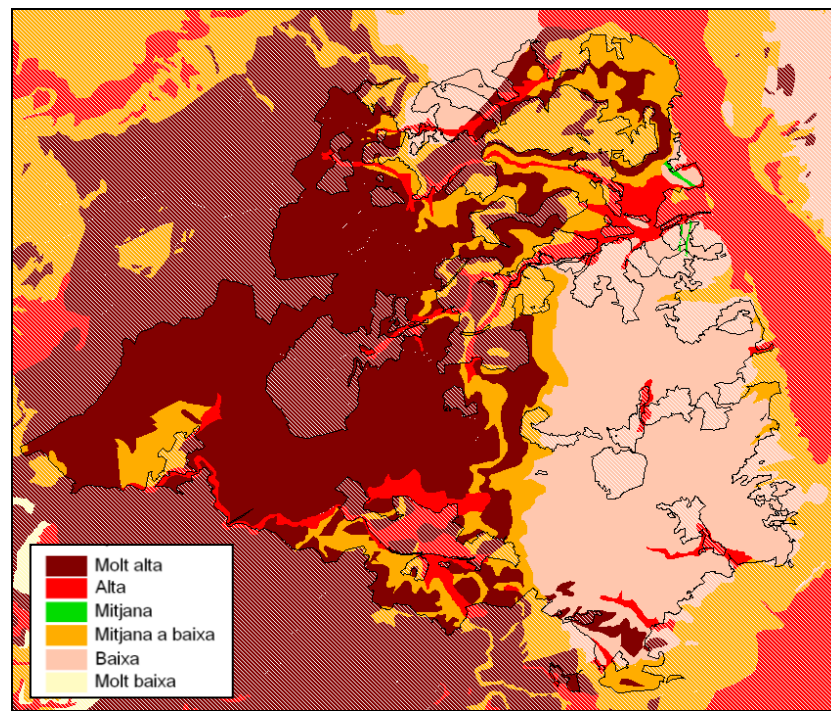
A nivell de la **vulnerabilitat dels aqüífers** es parteix de l'anàlisi realitzat en el projecte SITXELL⁷ on es té en compte el comportament dels diferents materials aflorants, de la seva relació hidrogeològica i es consideren els paràmetres:

- facilitat de propagació o de penetració de la substància en el subsòl,

⁷ Sistema d'Informació Territorial de la xarxa d'espais lliures (SITxell), elaborat per la Diputació de Barcelona, que es tracta d'una eina d'informació geogràfica per a l'anàlisi i valoració del conjunt dels sòls no urbanitzables de la província de Barcelona

- facilitat de propagació o de circulació subterrània, atenent a la permeabilitat que el subsòl ofereix.

Figura 1.25 Vulnerabilitat de les unitats hidrogeològiques



Els **principals impactes** identificats en l'àmbit del Pla són:

- El **creixement urbanístic** que en els municipis de l'àmbit del Pla s'ha produït en forma d'urbanitzacions. En el darrer mig segle han anat sorgit nous teixits urbans, de forma aïllada que han estat totalment desconnectats dels antics assentaments. Aquestes urbanitzacions de muntanya generen un seguit d'efectes negatius, dels quals val a destacar els següents:
 - Problemàtica de la fragmentació del territori, disminució de la connectivitat interna en l'espai, amb la conseqüent pèrdua de biodiversitat.
 - Pèrdua d'espais amb un important valor agrícola i amb un ric patrimoni cultural i etnològic (construccions de pedra seca, masies, borjes...).
 - Increment de la freqüentació i accés als boscos.
 - Increment del risc d'incendi que produeix la urbanització en sí, i els efectes i pressions associades que exerceix la forta i descontrolada freqüentació a les zones boscoses.
 - Fort impacte paisatgístic.
 - Elevat consum d'energia i d'aigua (en especial al nombrós nombre de piscines privades) i problemes de mobilitat per als seus habitants.
 - Risc de despreniments de terres i rocams al situar-se en zones amb forts pendents.

- **Contaminació i impactes sobre les aigües superficials:**

- La qualitat de les aigües de la riera de Cervelló ve determinada per la càrrega contaminant considerable de l'aigua, destacant la contaminació provinents dels aportats de la riera de les Falulles, que rep aigües residuals industrials.
- En el cas de la riera de Torrelles que en el seu tram alt són d'una bona qualitat, rep abocaments d'aigües residuals de d'urbanització de Can Güell i en el seu tram final rep aigües de molt mala qualitat, dels abocaments d'aigües residuals procedents del polígon de Sant Antoni i els abocaments provinents dels barris de Can Costa i Sant Antoni.
- L'àmbit presenta una pressió baixa quan a les dejeccions ramaderes, fet destacat ja que si es consideren zones sensibles a aquesta font de contaminació les rieres de Rafamans, Cervelló, Torrelles, Corbera i Begues. L'únic municipi que rep una pressió de dejeccions ramaderes és el de Vallirana on si hi ha una pressió de l'ordre de magnitud entre 100-170 Kg N/ha any.
- Referent a la presència d'espècies invasores:
 - Crac americà a les rieres de Sant Climent, Begues, Oleseta i la de Torrelles.
 - Tortuga de florida a les rieres de Sant Climent, Begues, Oleseta i Cervelló.
 - Flora al·lòctona en la vegetació ripària i de ribera de les diferents rieres i torrents: canyes (*Arundo donax*), robínies (*Robinia pseudoacacia*) o l'ailant (*Ailanthus altissima*)..

- Per les seves característiques de sòl no urbanitzable en un context amb una elevada presència d'espais periurbans i d'urbanització laxa i dispersa, conflueixen certes dinàmiques que afavoreixen que tingui lloc la problemàtica dels **abocaments incontrolats** de runes, andròmines o mobles vells.
- La presència **d'activitats extractives** en el territori tenen associats diferents efectes o impactes, tal i com es resumeix a la taula següent, on per cada medi afectat per l'activitat extractiva a cada efecte se li atribueix una causa determinada:

Taula 1.28 Causes i efectes de les activitats extractives sobre el medi

Medi afectat	Causas	Efectes
Sòl	Pèrdua física	Erosió, degradació, contaminació química
	Efluents líquids	
Aigües subterrànies	Aflorament del nivell freàtic	Depressió de l'aqüífer, evaporació, pèrdua de terreny, contaminació química
	Efluents líquids: metalls i olis	
Aigües superficials	Sòlids en suspensió	Augment de la càrrega sòlida, pèrdua de vida piscícola, contaminació química, canvis en el pH
	Efluents líquids	
Fauna	Sorolls i emigració	Emigració, pèrdua de vida piscícola
	Vibracions	
	Desbrossament	

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

	Efluents líquids	
Flora	Desbrossament	Erosió, degradació que impedeix la transpiració de les fulles
	Efluents sòlids	
Riscos induïts	Trencament del perfil del terreny	Inestabilitat del terreny, avingudes, despreniments, esquerdes en edificis, molèsties
	Inundacions	
	Vibracions	
Paisatge	Disseny geomètric de l'explotació	Impacte visual: contrast de colors, trencament de la línia de l'horitzó i alteració de formes
Atmosfera	Efluents sòlids	Contaminació atmosfèrica
	Efluent gasosos	Contaminació acústica
	Sorolls	

Font: Guia de bones pràctiques ambientals a les activitats extractives de Catalunya (Gremi d'àrids de Catalunya, 2008)

2 AVALUACIÓ I OBJECTIUS

2.1 ANÀLISI DAFO

En aquest apartat es realitza una valoració dels aspectes territorials i ambientals analitzats en l'apartat anterior mitjançant l'aplicació d'un sistema DAFO.

S'han identificat els principals aspectes interns (Debilitats i Fortaleses) i externs (Amenaces i Oportunitats) per a cadascun dels àmbits temàtics analitzats en la diagnosi.

2.1.1 MEDI FÍSIC I BIÒTIC

FORTALESES	DEBILITATS
Hidrologia • No hi ha contaminació de nitrats de les aigües superficials i subterrànies, fet a destacar ja que es tracta d'un espai amb una elevada vulnerabilitat a la contaminació d'aquest tipus per raons geològiques.	• La disponibilitat d'aigua en la massa d'aigua subterrània del Garraf és molt irregular d'un indret a l'altre, amb un nivell piezomètric deprimat i influenciat per les extraccions a la zona litoral. • Els cursos fluvials de l'àmbit reben diferents pressions i impactes: - cursos fluvials canalitzats i amb endegaments, - abocaments d'aigües d'origen industrial que també provoquen episodis de contaminació, - abocaments de zones urbanes sense sanejament, i - abocament d'aigües depurades de les EDARs. • Les diferents masses d'aigua subterrània, presenten alteracions en la qualitat de l'aigua amb concentracions elevades de metalls degut a les nombroses activitats extractives d'àrids presents a l'àmbit. També hi ha alteracions importants en la química de l'aigua degudes als abocaments provinents d'indústries i EDARs principalment.
Geologia i morfologia • Característiques geològiques d'especial interès, destacant les zones calcàries amb processos de carstificació que originen abundants coves i avencs, així com formacions rocoses de gresos vermells. • La major part del territori té un risc d'erosionabilitat del sòl baix, tot i així és alt en els municipis de Sant Climent, Gavà, Viladecans, Sant Boi i Torrelles per causa del fort pendent i les litologies.	• És propici el desencadenament de processos gravitacionals, en especial el despeniment de roques. • Important vulnerabilitat a la infiltració de contaminants dels aquífers de tipus càrstic i amb un baix grau de confinament.

FORTALESES	DEBILITATS
Biodiversitat • Presència en el conjunt de l'àmbit d'una important diversitat de comunitat vegetals i riquesa florística amb espècies d'interès protegides. • Presència d'un mosaic agroforestal que afavoreix la biodiversitat de l'àmbit. • Nombrosa presència d'espècies cavernícoles en especial de quiròpters, algunes d'elles protegides. • Existeixen petits rodals d'hàbitats d'interès (omedes, jonqueres, albaredes, ...) que tenen una gran importància com a reservori genètic i nuclis de recuperació del bosc de ribera.	• La qualitat del bosc de ribera es troba en un estat deficient. • Presència de flora al·lòctona en la vegetació de ribera de les diferents rieres i torrents (robínies, budleies, nyàmeres, canyes,...). • L'increment del nombre d'individus de determinades espècies animals (per exemple el porc senglar o el tudó) evidencia canvis en l'equilibri entre les espècies i entre aquestes i el medi. • Presència d'espècies animals invasores en les rieres: el cranc americà i la tortuga de florida.

OPORTUNITATS	AMENACES
Hidrologia • Els municipis de l'àmbit que pertanyen a l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus (tots excepte Cervelló, La Palma de Cervelló, Olesa de Bonesvalls, Corbera i Vallirana) gestionen les actuacions de manteniment i conservació de lleres a través d'aquesta entitat.	• Hi ha certs trams fluvials en les rieres de Rafamans, Sant Climent, Cervelló i Santa Maria on se solapen els usos urbans amb les zones inundables amb un període de retorn de 100 i 500 anys. • Amb el canvi climàtic es preveuen efectes negatius sobre la disponibilitat d'aigua: la disminució dels nivells piezomètrics, la disminució de la recàrrega dels aqüífers i un augment de l'evapotranspiració. • Possible augment de la pressió social per a endegaments i canalitzacions de cursos fluvials o d'altres activitats degut a l'increment de la freqüència i magnitud de les pluges torrencials que pot produir el canvi climàtic. • Elevat consum d'aigua de les urbanitzacions de l'àmbit (destacant la demanda que genera el rec dels nombrosos jardins i de piscines privades).
Geologia i morfologia • En l'àmbit hi ha 3 espais inclosos a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya (IEIGC): els Jaciments fossilífers de la Torrevileta, les Estructures tectòniques menors a Torrelles de Llobregat i l'Eramprunyà – la Desfeta.	• Les freqüents construccions en urbanitzacions en zones amb elevats pendents i litologies propícies als moviments gravitacionals produeix una erosió dels sòls en aquestes zones i un increment del risc de desprendiments de terres i rocams.
Biodiversitat • Un 54 % de la superfície del Pla són hàbitats d'interès comunitari (HIC), la major part d'ells de caràcter no prioritari. •	• Degradació d'hàbitats per la construcció d'infraestructures, les pressions que exerceixen en el seu entorn els polígons industrials, les construccions disperses, les urbanitzacions i les activitats extractives.

2.1.2 L'ESPAI AGROFORESTAL

FORTALESES	DEBILITATS
• Elevada presència de cobertes forestals en l'àmbit del Pla (10.195 ha equivalent al 85% de la superfície), amb predominança dels boscos densos, no de ribera, i els matollars que en conjunt ocupen 9.576 ha que representen gairebé al 94% de la superfície forestal.	• Només l'11,5% de la superfície de l'àmbit (1.391 ha) són conreus: la meitat es corresponen a conreus llenyosos (on no s'inclouen les vinyes), gairebé un 21% són herbacis i entre el 29% restant destaquen les vinyes i els conreus abandonats que han passat a ser matollars. • L'abandonament progressiu dels camps de conreu redueix el mosaic agroforestal.
• En moltes zones boscoses on històricament ha predominat el pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>) ara l'alzina (<i>Quercus ilex</i>) comença a parèixer mostrant una distribució fortament irregular on dominen els individus joves.	• Dominància clara del pi blanc, sobre altres arbòries presents com l'alzina i el pi pinyoner. • Boscos de pi blanc densos, amb una estructura irregular i molt joves, amb la classe diametral centrada als 25 cm. Presenten una densitat de peus molt elevada i amb mitjanes absolutes de les parcel·les mostrejades a l'entorn dels 1.200-1.800 peus/ha i amb casos extrems de més de 2.000 peus/ha. • Hi ha un sobre excés de biomassa aèria present a les masses de pi blanc, amb valors mitjans de 77,5t/ha. • Presència de plagues forestals, destacant la processonària del pi. • Els matollars presenten també una elevada biomassa aèria. La manca de gestió d'aquesta dificulta la progressió cap una superfície arbrada i un tipus de vegetació més complexa. • En alguns sectors propers a zones urbanes hi ha una reiteració d'incendis que empobreix la diversitat de la vegetació i dificulta la regeneració del bosc. • Només l'1,8% de la superfície forestal de l'àmbit (184,4 ha de 3 forest) està incorporada al Catàleg d'Utilitat Pública (CUP).

FORTALESES	DEBILITATS
• En alguns municipis es mostren lleugeres tendències cap a l'augment de la superfície agrària utilitzada (SAU) posada en regadiu. • Les terres llaurades dels municipis es dediquen majoritàriament als conreus herbacis (Begues) i fruiters, excepte en el cas del municipi d'Olesa de Bonesvalls on predomina la vinya. • Els cirerers són el principal conreu fruiter en l'àmbit; i les cireres d'aquesta zona han adquirit un cert renom.	• Clara tendència a la disminució del nombre total d'explotacions agràries i explotacions amb superfície agrària utilitzada (SAU) en els darrers 20 anys en tots els municipis. • Els pendents elevats dels terrenys de cultiu i les condicions de secà, pròpies de l'àmbit, difículten la productivitat i la competitivitat de les produccions de fruiters. • Importància relativament baixa de l'agricultura als municipis del Pla director (i a la comarca del Baix Llobregat) en comparació amb la resta d'activitats, tant pel seu pes específic dins l'economia com pel nombre de persones ocupades. • Augment de les afectacions de la fauna salvatge als cultius, especialment per porcs senglars i tudons, que han esdevingut plagues.
• Existència de productes forestals no fustaners que es poden revaloritzar en el mercat (bolets, plantes medicinals, pinyes, entre d'altres). • Les externalitats que ofereix l'espai agroforestal (biodiversitat, regulació hídrica, protecció del sòl, ús i benestar social, entre d'altres) no valoritzables en els mercats poden ser arguments per afavorir el suport econòmic per a la gestió silvícola.	• Només el 18,5 % del terreny forestal (1.887,5 ha) està ordenat mitjançant plans tècnics de gestió i millora forestal (PTGMF). • Baix desenvolupament dels PTGMF (durant el període 2001-2007: s'han comunicat 25 actuacions que suposen una afectació a 13,23 km de camins i 135,69 ha de superfície). • Aprofitament forestal molt baix durant el període 2001-2007 en els municipis del Pla director: 698 ha (sobre una superfície total de finca de 3.917,1 ha.) que equival a un 6,8% de la superfície forestal. • Tot i que la major part dels aprofitaments forestals realitzats han tingut una sortida comercial, el motiu de la seva sol·licitud i execució ha estat vinculada a altres activitats (com arranjaments de camins, o obres vinculades a infraestructures o altres), o motivades en compliment de la normativa vigent en termes de prevenció d'incendis (estassada de vegetació sota línies elèctriques o obertura de franges de protecció de les urbanitzacions, entre d'altres), o han estat vinculats a zones cremades.

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

FORTALESES	DEBILITATS
• A l'àmbit s'inicien un important nombre d'incendis però amb un baix grau d'afectació d'aquests en els darrers anys, excepte a Sant Boi de Llobregat i Viladecans.. • L'existència de zones agrícoles introdueix discontinuïtats en la matriu forestal, de manera que s'origina un mosaic agroforestal.	• Zona de risc entre moderat i elevat d'incendis. • Elevat risc d'inflamabilitat degut al tipus d'espècies presents i a l'elevada biomassa acumulada a les masses forestals. • El model de combustibilitat més estès a l'àmbit es caracteritza per no superar els 2 metres d'altura i on els focs són intensos i de ràpida propagació. • Tot i l'estructura de mosaic agroforestal, les zones agrícoles no arriben a tenir prou entitat o distribució territorial adient com per actuar com fre als incendis forestals. • Elevat nombre d'urbanitzacions en els municipis del Pla (com a mínim 80), amb una elevada vulnerabilitat en cas d'incendi, donada la seva dispersió i proximitat, fins i tot immersió, en l'àmbit forestal.
• La cabana ramadera dels municipis de l'àmbit es troba al 67,3% de la seva capacitat total (9.245 caps) amb un cens ramader de 6.226 caps, i al 93% pel que fa a les abelles.	• Els ramats d'oví i cabrum són pocs i irregularment distribuïts en l'àmbit del Pla. • Manca d'especialització dels pastors en la pastura del bosc amb finalitats de millora i manteniment del mateix. • El bestiar equí està orientat a activitats de lleure i no pastura.
• Presència d'un paisatge de plana ocupat pels espais agrícoles de rellevant importància per la seva escassetat a l'àmbit, amb la presència de camps de cereals, vinyes, hortes i cultius d'arbres fruiters. • Important nombre de torrents i rieres que actuen com a corredors ecològics. • Presència d'espais de vorada i ecotons que són de rellevant importància per al manteniment de la biodiversitat i la prevenció d'incendis forestals. • Bona connectivitat interna de la fauna a l'espai.	• Ocupació important de les planes pels nuclis urbans. • Aspecte de deixadesa de l'espai agroforestal donat el progressiu abandonament de les activitats agrícoles i la manca de gestió silvícola. • Escassa presència de cursos fluvials permanents a l'àmbit. • Fragmentació interna de l'espai per la presència de nombroses urbanitzacions difuses i al pas de certes infraestructures que actuen com a obstacles al pas de fauna, destacar la carretera N-340 i B-24. • Dominància excessiva de la matriu forestal en el mosaic agroforestal.

FORTALESES	DEBILITATS
Alguns Ajuntaments han portat a terme actuacions i campanyes per aconseguir minimitzar els abocaments incontrolats.	- Presència de nombrosos abocaments incontrolats, en especial a les zones perifèriques de les urbanitzacions. - Presència de nombroses línies elèctriques d'alta i baixa tensió que discorren per l'àmbit.

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

OPORTUNITATS	AMENACES
• L'excés de biomassa en les masses forestals de pi blanc permet l'opció d'implantar una gestió forestal basada en l'aprofitament energètic d'aquesta biomassa si les condicions d'accessibilitat al bosc i rendibilitat són òptimes per l'explotació. • S'han iniciat processos de declaració d'utilitat pública (65 ha. de forests propietat de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat a la Muntanya de Sant Ramon situada als termes municipals de Sant Boi de Llobregat, Viladecans i Sant Climent de Llobregat).	• L'abandonament progressiu de la gestió silvícola disminueix la qualitat del bosc. • Canvis en el cicle productiu dels boscos amb l'allargament del període vegetatiu. • Canvis en el comportament d'insectes pol·linitzadors o animals disseminadors de llavors. • Canvis en la distribució de determinades espècies, amb el possible enriquiment a l'àmbit del Pla de zones de matollar.
• Les Associacions de Defensa Forestal (ADF) centren la seva tasca en l'extinció d'incendis. Manca la seva participació en el desenvolupament de treballs de manteniment i gestió del territori encarades a la prevenció d'incendis. • L'àmbit del Pla es troba inclòs dins els Perímetres de Protecció Prioritària en cas d'incendi forestal: Muntanyes de l'Ordal (codi B6) que engloba pràcticament la totalitat de l'àmbit i Massís del Garraf (codi B7) a la part fronterera amb el Parc Natural del Garraf. • Bona infraestructura i equipaments contra incendis (guaites, parcs de bombers i xarxa viària). • Distribució relativament bona dels punts d'aigua que donen cobertura al territori per a l'extinció d'incendis. • La Diputació de Barcelona col·labora amb els Ajuntaments en la redacció dels Plans de prevenció d'incendis en les urbanitzacions, en compliment de les determinacions de la legislació vigent en termes de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat amb la trama urbana. • La Generalitat de Catalunya té una línia d'ajuts per a l'execució de les	• Amb els efectes del canvi climàtic es preveu un increment del risc de perturbacions als boscos (incendis o afectació per plagues) i la seva vulnerabilitat. • El calendari establert pels Pla de prevenció d'incendis (PPI) no s'adequa a les necessitats d'arranjament dels camins, de manera que alguns camins no es mantenen en les condicions adequades. • En els municipis de l'àmbit del Pla, els Ajuntaments són els ens que subsidiàriament estan donant compliment a les determinacions de la normativa vigent en termes de prevenció d'incendis en les urbanitzacions sense continuïtat amb la trama urbana (la Llei 5/2003, de 22 d'abril, i el Decret 123/2005, de 14 de juny). • 55 urbanitzacions dels municipis disposen del Pla de prevenció d'incendis forestals de les urbanitzacions. • La fase d'execució dels Plans de prevenció d'incendis de les urbanitzacions es troba en diferents moments en cada municipi. • Elevat cost econòmic de l'execució de les franges de protecció de les urbanitzacions, així com del seu manteniment al llarg del temps. • L'elevat nombre d'urbanitzacions i la proximitat a importants nuclis urbans

OPORTUNITATS	AMENACES
actuacions dels Plans de prevenció d'incendis en les urbanitzacions sense continuïtat amb la trama urbana.	provoca un increment de la freqüentació i accés als boscos amb un conseqüent augment del risc d'incendi per factors humans. No hi ha una adient coordinació en relació a prevenció d'incendis entre els diferents municipis.
- Des de l'any 2000 està constituïda l'Associació de Defensa Vegetal (ADV de Fruita del Baix Llobregat. Aquesta ADV és un referent actiu que col·labora amb els pagesos de la zona per la millora de les produccions i l'experimentació aplicada. - L'any 2008 hi ha 13 operadors d'agricultura ecològica i 3 productors d'agricultura integrada en els municipis, tot i que no tots estan situats en l'àmbit del Pla.	- El planejament urbanístic vigent no sempre s'adequa a la realitat de les activitats agrícoles en l'àmbit o a les necessitats pel bon desenvolupament i manteniment d'aquesta activitat. - Hi ha un nombre relativament important d'explotacions agrícoles a temps parcial, característica que redueix el nivell de professionalitat d'aquesta activitat en l'àmbit. Abandonament de l'activitat agrària per manca de rendibilitat de les explotacions i manca de relleu generacional. Els canvis en variables climàtiques i els riscos meteorològics poden afectar la productivitat i competitivitat dels conreus., i singularment la viabilitat del cirerer per disminució de les hores de fred.
- Està creada l'Associació de propietaris agroforestals del Baix Llobregat. - El Centre de la Propietat Forestal (CPF) ha desenvolupat una prova pilot d'aprofitament de biomassa forestal per a ús tèrmic, al municipi de Vallirana que va permetre extreure conclusions sobre costos reals, condicionants i necessitats logístiques d'aquesta activitat, en unes condicions determinades. No es disposa de cap estudi acabat a nivell general de l'àmbit, que hagi permès extreure conclusions sobre la viabilitat d'aquestes explotacions. - Existència de diverses administracions i entitats involucrades i amb competències en la planificació i gestió forestal: diferents departaments de la Generalitat, la Diputació de Barcelona i el Centre de la Propietat	Nul·la rendibilitat dels aprofitaments fustaners en els boscos de l'àmbit del Pla. - La desvinculació progressiva dels propietaris forestals envers l'explotació agrícola i forestal, comporta una disminució de la prioritització d'aquestes activitats.

PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

OPORTUNITATS	AMENACES
Forestal, entre d'altres. Aquest fet fa incrementar les opcions de rebre suport per l'execució d'actuacions de millora en l'àmbit forestal.	
Integració de la ramaderia extensiva en el manteniment d'espais oberts i de franges de protecció contra incendis.	El planejament urbanístic municipal vigent pot no adequar-se a les necessitats relacionades amb el desenvolupament i manteniment de les activitats ramaderes en l'àmbit del Pla.
- En els municipis del Pla director existeixen cinc zones de seguretat, tres de les quals han estat promogudes per ajuntaments, i respectivament i es corresponen amb tot el territori dels municipis de Sant Boi de Llobregat, Santa Coloma de Cervelló i Viladecans. - Existeixen 12 àrees privades de caça (APC) que comprenen en la seva delimitació municipis del Pla director, de les quals 9 tenen com a titular una societat de caçadors i tres a particulars. - La caça pot ser una eina de gestió de la fauna de l'àmbit, especialment en relació amb aquelles espècies que han esdevingut una plaga.	- L'existència d'urbanitzacions en contacte amb l'espai agroforestal, fa que aquestes limitin l'àmbit territorial de la caça. - La caça és una activitat incompatible amb altres activitats que es desenvolupen en l'àmbit (com poden ser l'ús social o les activitats agrícoles) donat el risc associat a la seva pràctica envers la seguretat de les persones.
- Importants i característics contrastos geomorfològics i paisatgístics generats per la pròpia estructura hidrogràfica i orogràfica, a la geologia i la situació geogràfica entre dos regions bioclimàtiques. - Actualment s'està elaborant el Catàleg de Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, on l'àmbit del Pla es troba a cavall entre la unitat paisatgística del Garraf i la de les Muntanyes de l'Ordal. Posició territorial clau de l'àmbit que actua com a connector metropolità entre espais d'interès natural: el Parc del Garraf – Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – el Parc del Delta del Llobregat – les Valls de l'Anoia – Serra de Collserola.	Aïllament molt marcat de l'espai, en la seva part oriental per la presència de nuclis urbans i d'infraestructures viàries que transcorren per la Vall Baixa del Llobregat. - Existència d'horts periurbans ens els quals s'edifiquen magatzems d'eines, i amb el temps s'introdueixen dinàmiques urbanes dons esdevenen vivendes temporals alhora que s'instal·len estructures de tancament. L'estat de conservació de les conques visuals és deficient doncs abunden elements que exerceixen un fort impacte visual destacant les urbanitzacions difuses que s'enfilen per les serres, algunes d'elles situades dalt la carena, les nombroses línies elèctriques i les activitats extractives

OPORTUNITATS	AMENACES
	existents. En l'àmbit del Pla director s'ubiquen 15 activitats extractives amb una superfície de 363,2 ha que equivalen a un 3% de la superfície total. Pel que fa al seu estat: 10 estan en actiu (5 amb restauració no iniciada i 5 amb restauració integrada), 2 tenen afectació i estan pendents de regularització, 1 està englobada en una nova explotació, 1 està restaurada en període de garantia i 1 està no iniciada.

2.1.3 PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

FORTALESES	DEBILITATS
• Gairebé el 12% de l'àmbit del Pla està qualificat urbanísticament com <i>rústic protegit de valor agrícola</i> (24). • El 21,5% de l'àmbit està qualificat urbanísticament com <i>espai lliure permanent</i> (26), sent el sòl no urbanitzable no inclòs en altres qualificacions de sòl no urbanitzable. • Les qualificacions urbanístiques del 60% de l'àmbit protegeixen en major o menor grau l'àmbit forestal: gairebé un 30% són <i>àrees forestals</i> (30) i l'altre 30% són <i>sistemes generals d'espais lliures</i>.	• Un 7% de l'àmbit està qualificat urbanísticament com serveis tècnics metropolitans, equipaments comunitaris, cementiris i altres sistemes generals, alguns amb una superfície important. • Només un 5% de l'àmbit del Pla director (647 ha) és de propietat pública; i en gran part es correspon a la xarxa de camins públics. • En l'àmbit del Pla director només hi ha tres acords de custòdia, tots tres al municipi de Corbera de Llobregat. • Es detecten contradiccions entre la qualificació urbanística com a forestal d'alguns espais agrícoles en abandó, fet que impedeix la seva recuperació.
OPORTUNITATS	AMENACES
• Gestió i ordenació de les propietats públiques municipals (290 ha). • L'àmbit del Pla director forma part del sistema d'espais oberts delimitat per la proposta inicial del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB): - 9.712 ha es delimiten com espais de protecció especial d'interès natural i ambiental: 5.051 ha ja disposen de protecció jurídica i 4.661 ha es proposen de protecció especial per completar el sistema. Arribat el moment, i un cop aprovat definitivament el Pla, els espais de protecció especial d'interès natural i ambiental hauran de ser delimitats pel planejament urbanístic corresponent. - 2.256 ha es delimiten com espais de protecció preventiva del mosaic agroforestal i s'han de protegir preventivament, sens perjudici que mitjançant els plans d'ordenació urbanística municipals es puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades.	• Necessitat d'ubicar en sòl no urbanitzable certes instal·lacions no adequades o no desitjades en les zones urbanes.

OPORTUNITATS

- El sistema d'espais oberts del **Pla director territorial de l'Alt Penedès** en el municipi d'Olesa de Bonesvalls es delimita majoritàriament com sòl de protecció especial d'interès natural o ambiental (PEIN i altres figures de protecció, i sòls protegits i sòls de valor natural i connectors), i en menor superfície com sòls de protecció especial de la vinya.
- Destacar la **proximitat de l'àmbit del Pla amb alguns espais naturals protegits**:
 - el Parc del Garraf i el Parc Agrari del Baix Llobregat (inclosos a la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona),
 - el Delta del Llobregat i la Serra de Collserola (espais PEIN, alhora inclosos a la Xarxa Natura 2000).
- Més del **40% de l'àmbit** (5.023 ha) està **delimitat com espais PEIN** (Muntanyes de l'Ordal i Massís del Garraf) i inclòs a la **Xarxa Natura 2000** (Serres del Litoral Central).
- El PEIN Muntanyes de l'Ordal té pendent de redacció el corresponent Pla Especial.
- La legislació vigent en termes de paisatge estableix les **cartes del paisatge** com els instruments de concertació d'acords entre agents d'un territori per tal de promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge.
- **A nivell local** alguns municipis disposen d'estudis concrets dels espais lliures i estan desenvolupant **estratègies de protecció i gestió en l'àmbit agroforestal**.

AMENACES

2.1.4 PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC

FORTALESES	DEBILITATS
• Important patrimoni cultural destacant la riquesa en jaciments arqueològics i paleontològics. • Hi ha 6 municipis que disposen de diferents Catàlegs de protecció dels elements patrimonials: arquitectònics, arqueològics i de masies. • Iniciatives de certs municipis d'elaborar declaracions d'arbres i arbredes d'interès local. • Destacat nombre de paratges amb un valor natural, estètic, ecològic i /o social.	• Manca coneixement i valorització dels elements patrimonials, en especial el patrimoni natural i l'etnològic com ara: les fonts, les construccions populars i els camins rals, especialment els ubicats en espais privats. • Estat deficient i pèrdua de determinats elements patrimonials. • Manca la protecció en un important nombre de municipis del patrimoni cultural i natural (paratges, arbres i arbredes, etc.).
OPORTUNITATS	AMENACES
• A l'àmbit es disposa d'un nombrós patrimoni arquitectònic i arqueològic declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). • Presència d'arbres monumentals i arbres d'interès comarcal i local protegits per la legislació pertinent.	• La degradació d'espais amb un valor agrícola i amb un ric patrimoni cultural i etnològic.

2.1.5 INFRASTRUCTURES, EQUIPAMENTS I ÚS PÚBLIC

FORTALESES	DEBILITATS
• Extensa xarxa de camins forestals. • Les actuacions realitzades sobre manteniment i arranjament de camins es basen en les d'actuacions programades en els Plans de prevenció d'incendis (PPI), però també se'n realitzen d'altres de caire puntual. • Existència d'espais i instal·lacions d'ús social i de lleure en l'àmbit. • A més dels senders de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), en l'àmbit existeixen itineraris que disposen de senyalització vertical (informació relativa als indrets d'interès i/o distàncies del seu recorregut). • Alguns dels itineraris senyalitzats disposen d'un fulletó o tríptic amb informació relativa al seu recorregut i distància, així com dels elements d'interès que es troben durant el mateix. • Existència d'activitats econòmiques no tradicionals relacionades amb l'ús social i el lleure (com restaurants, allotjaments rurals, Pitch&Putt, paitball, hípiques) que tenen en aquest entorn la seva revalorització.	• La incertesa o divergència sobre la titularitat privada o pública d'alguns i camins dificulta certes actuacions i l'aclariment de les servituds de pas. • Manca d'una regulació uniforme pel que fa a l'accés pels camins de titularitat pública, tot i que existeixen certes experiències de prohibició a la circulació de vehicles en alguns municipis. • Cap dels municipis disposa de la classificació dels seus camins ramaders, com a primer pas per a exercir la defensa d'aquestes vies pecuàries. • No hi ha una senyalització d'itineraris estandaritzada ni comuna pels municipis de l'àmbit del Pla (es desigual en funció de l'entitat promotora). • Presència de nombroses línies elèctriques d'alta i baixa tensió que recorren l'àmbit. • A l'àmbit s'ubiquen tres instal·lacions de tractament de residus municipals (dues deixalleries, una a Corbera de Llobregat i l'altra a Olesa de Bonesvalls, i una planta de compostatge a Torrelles de Llobregat). • Degradació d'avencs i coves per manca d'una regulació del seu ús i accés (en especial la pràctica de l'espeleologia).
OPORTUNITATS	AMENACES
• La posició territorial en l'extrem sud occidental de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, condiona l'existència d'una elevada demanda social d'espais naturals fet que implica una revalorització de l'espai des del punt de vista social i ambiental.	• El desenvolupament d'activitats relacionades amb usos socials o de lleure, així com les infraestructures associades, poden tenir un cert impacte sobre els valors naturals o paisatgístics de l'àmbit. • Hi ha un impacte sobre els camins originat per la circulació esportiva de vehicles a motor, tipus quads o motocicletes.

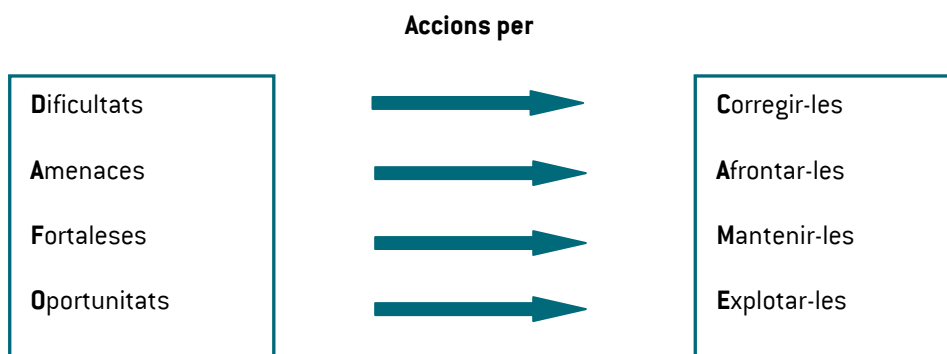
PLA DIRECTOR DE LES MUNTANYES DEL BAIX (DIAGNOSI)

OPORTUNITATS	AMENACES
• En els municipis del Pla se celebren com a mínim 14 esdeveniments socials i tradicionals associats al medi natural, i que més concretament tenen relació amb el patrimoni històric i l'àmbit del mateix Pla. • Als municipis del Pla hi ha com a mínim 17 entitats que centren el seu àmbit d'actuació en l'estudi, coneixement i protecció del seu entorn natural, o que desenvolupen activitats relacionades amb el mateix. • Contemplar en la planificació i execució del projecte previst en el Pla d'infraestructures de transport de Catalunya a la xarxa viària els correctes criteris ambientals. Es tracta de l'Eix Alt Penedès - Baix Llobregat [N-340/B-24: Vilafranca - Pallegà] N-340/B-24: desdoblament del tram entre Vilafranca del Penedès i Vallirana.	• Els treballs de manteniment dels camins va molt endarrerit respecte el seu deteriorament, de manera que hi ha camins que són intransitables durant mesos o anys. • Disfunció entre els diferents usuaris dels camins donada la confluència de diferents activitats de lleure, com el passeig a peu o en bicicleta o el trànsit amb vehicles a motor).

2.2 DEFINICIÓ DELS OBJECTIUS

A partir de la metodologia DAFO es plantegen els objectius a assolir a partir del desenvolupament del Pla director i el pla d'acció de concreció segons la metodologia que s'explica a continuació.

Es tracta d'aconseguir transformar cada una de les dificultats, amenaces, fortaleeses i oportunitats de la diagnosi DAFO en accions per corregir-les, afrontar-les, mantenir-les o explotar-les (mètode CAME), respectivament.



Així doncs a través d'aquesta metodologia s'han establert els objectius específics d'actuació que es relacionen als següents apartats.

2.2.1 MEDI FÍSIC I BIÒTIC

- Minimitzar els focus contaminants de les aigües superficials associats a nuclis urbans i industrials.
- Minimitzar l'impacte de les activitats industrials sobre la qualitat de l'aigua subterrània.
- Conservar les cavitats subterrànies i la fauna associada.
- Protegir dels processos erosius i gravitacionals els àmbits més vulnerables a aquests riscos.
- Recuperar l'entorn natural de les rieres, minimitzant la proliferació d'espècies al·lòctones (tant animals com vegetals) i potenciant els hàbitats d'interès existents.
- Millorar la continuïtat i qualitat del bosc de ribera i potenciar la seva funció de corredors biològics.
- Protecció i naturalització dels marges degradats.
- Minimitzar la degradació dels hàbitats especialment els hàbitats d'interès comunitari (HIC) no inclosos en les figures de protecció existents.
- Manteniment dels espais de vorada per la seva vinculació amb la protecció i manteniment de la biodiversitat.
- Controlar l'augment d'individus de determinades espècies animals (per exemple el porc senglar o el tudó).

2.2.2 L'ESPAI AGROFORESTAL

- Promoure la gestió i els aprofitaments forestals, de manera que siguin econòmicament viables i ambientalment sostenibles.
- Minimitzar el risc d'incendi millorant l'estructura dels boscos a partir de la reducció de la densitat de peus i la biomassa aèria.
- Obertura i manteniment d'espais oberts i franges de protecció per garantir el fraccionament del territori i reduir la probabilitat que un foc esdevingui un gran incendi forestal.
- Establir relacions de col·laboració amb els diferents actors implicats en la gestió dels boscos (Departament de Medi Ambient i Habitatges de la Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Centre de la Propietat Forestal, Associació de propietaris agroforestals del Baix Llobregat) per fomentar i garantir la gestió i aprofitament dels boscos de les Muntanyes del Baix.
- Valoraritzar els productes forestals no fustaners (bolets, plantes medicinals, pinyes, entre d'altres).
- Potenciar la prevenció dels incendis forestals.
- Combatre les plagues forestals, amb especial incidència en la processonària del pi.
- Manteniment i fixació de l'activitat agrícola en el territori.
- Recuperar antics espais agrícoles que es troben en estat d'abandó.
- Afavorir l'associacionisme entre els agricultors i productors de l'àmbit del Pla.
- Fomentar la producció agrícola ecològica i integrada, així com la distribució d'aliments per a programes de consum social i/o local.
- Potenciar la producció d'aliments ecològics i locals i promoure el seu consum.

- Informar a la població sobre la producció d'aliments ecològics i locals.
- Ordenació de les activitats cinegètiques.
- Integrar la caça com una eina de gestió de la fauna.
- Protecció i ordenació del paisatge agroforestal de les Muntanyes del Baix.
- Ordenació i manteniment de la xarxa de camins com a eix de comunicacions vertebrador de les activitats desenvolupades en el sòl no urbanitzable.
- Manteniment de la connectivitat ecològica interna de l'àmbit i amb els espais naturals protegits pròxims, com són el Parc del Garraf i el Parc Agrari del Baix Llobregat (inclosos a la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona) i el Delta del Llobregat i la Serra de Collserola (espais PEIN, alhora inclosos a la Xarxa Natura 2000)
- Adequar el planejament urbanístic municipal a les activitats extractives existents.
- Regular i possibilitar el seguiment del desenvolupament i restauració de les activitats extractives, a nivell municipal.
- Fomentar la restauració integrada de les activitats extractives en actiu.
- Finalitzar el procés de redacció dels Plans de prevenció d'incendis forestals de les urbanitzacions.
- Execució i manteniment dels Plans de prevenció d'incendis de les urbanitzacions.
- Control i seguiment dels treballs d'estassada de la vegetació existent sota les nombroses línies elèctriques que creuen l'àmbit.
- Prevenir i minimitzar els abocaments incontrolats.

2.2.3 PLANEJAMENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

- Incorporar les determinacions del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) en el planejament urbanístic municipal.
- Afavorir models de desenvolupament urbanístic compactes basats en la recuperació d'espais urbans en desús o el desenvolupament d'àmbits adjacents a nuclis urbans consolidats.
- Evitar l'establiment dels usos urbans en zones inundables.
- Minimitzar l'ocupació i les dinàmiques urbanes en el sòl qualificat com a no urbanitzable.
- Garantir que l'establiment de nous usos (com poden ser usos de turisme rural, de restauració o hotelier) en zones de caràcter principalment agrícola o ramader, es realitza de manera equilibrada i sense desplaçar els usos agraris o forestals, mantenint sempre l'explotació existent.
- Mantenir i potenciar l'existència dels espais protegits com els espais PEIN Muntanyes de l'Ordal i Massís del Garraf, i l'espai Serres del Litoral Central inclòs a la Xarxa Natura 2000, com a protecció davant de l'ocupació urbana i la implantació de noves infraestructures en el territori.
- Impulsar la declaració d'utilitat pública dels terrenys forestals i la seva inclusió al Catàleg de Forests d'Utilitat Pública (CUP).
- Afavorir la conservació dels espais d'interès natural i social, implicant a la propietat a partir de la creació d'acords de custòdia del territori.

2.2.4 PATRIMONI CULTURAL, NATURAL I PAISATGÍSTIC

- Conservar els elements d'interès cultural (arqueològic, arquitectònic i paleontològic).
- Revalorar els elements d'interès cultural per al seu ús públic.
- Regular la reconstrucció i rehabilitació de les masies existents.
- Protegir els paratges d'interès natural i promoure la seva conservació.
- Declarar arbres i arbredes d'interès local.

2.2.5 INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I ÚS PÚBLIC

- Ordenar i regular el desenvolupament de les activitats relacionades amb usos socials o de lleure així com les infraestructures associades.
- Ordenar i potenciar l'ús públic de l'espai tot fent-lo compatible amb la conservació global de l'espai natural.
- Ordenar l'ús públic de les abundants coves i avencs existents.
- Ordenar i regular les àrees recreatives o d'esbarjo existents.
- Homogeneïtzar la senyalització dels elements patrimonials, naturals, espais i instal·lacions d'ús públic i itineraris en l'àmbit de els Muntanyes del Baix.
- Manteniment i senyalització dels camins existents.
- Elaborar una proposta d'itineraris i recorreguts de les Muntanyes del Baix.
- Difondre i promocionar els valors naturals i patrimonials de les Muntanyes del Baix.
- Reforçar les activitats realitzades des de la societat civil organitzada i entitats d'àmbit local.
- Informar als ciutadans del Pla director de les Muntanyes del Baix.

lavola

Serveis per a la sostenibilitat

apt. corr. 144
av. Roma, 252-254
08560 Manlleu
tel. 93 851 50 55
fax 93 851 50 56

c. Correu, 2, 1r
08800 Vilanova i la Geltrú
tel. 93 811 51 15
fax 93 811 51 38

c. Pamplona, 96, Local 18
08018 Barcelona
tel. 93 356 81 60
fax 93 356 81 62

info@lavola.com
www.lavola.com